

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Diplomová práce

Trendy využití sociálních sítí ve školním prostředí

Vypracoval: Bc. Peter Vavro
Vedoucí práce: Mgr. Luboš Krninský, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 29. června 2023

.....

Bc. Peter Vavro

Poděkování

Největší poděkování patří panu Mgr. Luboši Krninskému, Ph. D. za pomoc při zpracování mé diplomové práce. Vděčím mu především za jeho ochotu a rady, které mi během tvorby práce pomohly. Dále bych rád poděkoval učitelům, kteří ve svém volném čase poskytli rozhovor pro mou diplomovou práci a žákům, kteří se podíleli na vyplnění dotazníku, který jsem vytvořil.

ABSTRAKT

Diplomová práce se věnuje trendům využití sociálních sítí ve školním prostředí. V teoretické části jsou představeny základní znalosti o sociálních sítích včetně rozboru těch nejpoužívanějších. Dále jsou v práci obsaženy kapitoly, které se zabývají klady a zápory a nejnovějšími trendy na sociálních sítích. Zmíněny jsou také sociální sítě jako nástroj ke vzdělání a vztah učitele a žáka na sociálních sítích. Empirická část práce je postavena na kvalitativním výzkumu, který je složen z rozhovorů s učiteli dvou základních škol a kvantitativním výzkumu, který má základ v dotazníkovém šetření pro žáky, kteří se na těchto školách vzdělávají. Cílem výzkumu je zjistit, jak současní učitelé nahlíží na práci se sociálními sítěmi ve výuce, jaké to přináší výhody a nevýhody z jejich pohledu a v neposlední řadě jakým způsobem je využívat při vzdělávání. Kvantitativním výzkumem je snaha zjistit, jak sociální sítě vnímají žáci a zda mají ponětí o edukačním procesu, který je možno na nich vykonávat.

Klíčová slova: sociální sítě, sledovanost, trendy, žáci

ABSTRACT

The diploma thesis focuses on the trends of using social networks in the educational environment. The theoretical part presents the basic knowledge about social networks, including an analysis of the most commonly used ones. Furthermore, the thesis includes chapters that discuss the advantages, disadvantages, and the latest trends in social networks. It also mentions social networks as a tool for education and the teacher-student relationship on social media. The empirical part of the thesis is based on qualitative research, consisting of interviews with teachers from two primary schools, and quantitative research, based on a questionnaire survey for students attending these schools. The research aims to explore how current teachers perceive the use of social networks in education, the advantages and disadvantages from their perspective, and, importantly, how they can be utilized for educational purposes. The quantitative research aims to determine how students perceive social networks and whether they have an understanding of the educational processes that can take place on these platforms.

Keywords: social networks, ratings, trends, pupils

Obsah

Úvod	7
Teoretická část.....	8
1 Sociální sítě.....	9
1.1 Vymezení pojmu sociální síť	9
1.2 Druhy sociálních sítí	11
1.3 Historie sociálních sítí	12
1.4 Nejpopulárnější sociální sítě ve světě	13
1.4.1 Facebook	13
1.4.2 Twitter.....	15
1.4.3 YouTube.....	16
1.4.4 TikTok.....	19
1.4.5 Instagram	21
1.4.6 Snapchat	22
2 Pozitiva a negativa sociálních sítí.....	24
3 Trendy na sociálních sítích	30
4 Sociální sítě jako nástroj vzdělávání	33
5 Vztah učitel a žák na sociálních sítích.....	37
5.1 Postavení škol k používání digitální technologie ve výuce	38
Empirická část	39
6 Cíl výzkumného šetření.....	40
6.1 Výzkumné otázky	40
7 Metody a procedury výzkumu.....	41
7.1 Metodologický přístup.....	41
7.2 Výzkumný soubor.....	41
7.3 Sběr dat	43
7.4 Analýza a zpracování dat.....	43
8 Vyhodnocení výzkumu	44
8.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	44
8.2 Interpretace výsledků rozhovorů	59
9 Diskuse	70
9.1 Diskuse výsledků.....	71
9.2 Přínos výzkumu	74
10 Závěr.....	75
Seznam použité literatury	77
Seznam příloh	85

Úvod

Cílem diplomové práce je zjistit současné využití sociálních sítí ve školním prostředí, a to jak z pohledu učitele, tak žáka. Celá práce je postavena na teoretické a empirické části.

Teoretická část je věnována charakteristice sociálních sítí, vymezení samotného pojmu, druhům a vývoji. Poměrně velká část se zabývá konkrétními sociálními sítěmi, které jsou dnes nejvíce používány. V práci nejsou opomenuty výhody a nevýhody používání sociálních sítí, a jaké trendy udávají sociální sítě. Další důležitá část, která je v práci rozebírána, se věnuje sociálním sítím jako nástrojem ke vzdělávání. V neposlední řadě je zmíněn vztah učitele a žáka na těchto sociálních médiích.

Empirická část je organizována pomocí dotazníkového šetření, které se týkalo žáků 8. a 9. ročníků základních škol v okrese Benešov ve Středočeském kraji. Bylo zaměřeno na to, zda si žáci uvědomují dosah sociálních sítí, jak je mohou ovlivnit, co jim to přináší a mnoho dalšího. Cílem je, pokusit se, zjistit, jak důležité jsou pro žáky sociální sítě, a to i v rámci výuky. V dnešní době se využívání sociálních technologií netýká jen žáků, ale i pedagogů. Zasahují do každodenního života lidí, ať pozitivně či negativně. V rámci toho byly provedeny rozhovory s učiteli, kde bylo mým hlavním cílem zjistit, jakým způsobem využívat sociální sítě ve vzdělávání, jaké to sebou nese výhody a nevýhody, a jak s nimi pracovat.

V závěru této práce budou shrnuty výsledky výzkumu, které autor bude komentovat vlastními slovy a uvažovat nad získanými informacemi v komparaci s teorií.

Teoretická část

1 Sociální sítě

Sociální sítě jsou součástí běžného života každého z nás. Ovlivňují nás každý den a nemusíme si to ani uvědomovat. V dnešní době jen těžko najdeme někoho, kromě starších lidí, kdo neměl nebo nemá založenou sociální síť. Utváří obraz dnešního moderního světa. Nechceme psát textovou zprávu nebo volat z mobilního telefonu za peníze? Pokud máme přístup k internetovému připojení, můžeme napsat nebo zavolat přes sociální síť. Nemáme přístup k internetovému připojení? Stačí dojít do nejbližší kavárny nebo obchodu a připojit se na internet. V některých zemích máme dokonce přístup k internetu neomezeně a na každém místě, naopak v jiných nedemokratických zemích jsou velké cenzury a dosažení k připojení na internet je obtížné. Sociální sítě mají všechno, co hledáme a výrazně přispěly ke globalizaci dnešního světa. Slouží ke vzdělávání, navazování nových vztahů, komunikaci, sdílení svých zážitků pomocí fotek či videí na dálku a k mnoha dalším funkcím. Na druhou stranu mají i svou stinnou stránku v podobě různých rizik.

1.1 Vymezení pojmu sociální síť

Pojem sociální síť, jak ho dnes známe z online prostředí, vznikl až ke konci 20. století, tudíž se jedná o relativně nový pojem a jednotná definice, která by správně popsala tento unikátní pojem dnešní doby, neexistuje. O vymezení pojmu se pokouší Kožíšek a Písecký (2016, s. 24), kteří definují sociální síť následovně: „*Je to internetová služba, která umožňuje svým členům vytvářet veřejné, uzavřené nebo i firemní profily, prezentace, diskuzní fóra, a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit.*“ Pavlíček (2010) rozumí pod pojmem sociální síť jakýsi systém, který vytváří uspořádaně propojené kontakty. Dále uvádí, že mezi základní charakteristiky sociálních sítí náleží pocit sounáležitosti, výměna informací mezi uživateli, vytváření mezilidských vztahů a aktivita působení. V sociálních sítích také dochází k obohacování vztahů jedinců mezi sebou.

Sociolog John Arundel Barnes byl prvním člověkem, který definoval termín sociální síť (Pavlíček, 2010). Sociologie se na sociální síť dívá jako na sociální skupinu lidí, kteří se mezi sebou sdružují na základě společných vlastností a zájmů. Člověk už od narození potřebuje k životu druhé lidi, v tomto případě rodinu, kde probíhají první sociální interakce. Jedná se o proces, kdy na sebe jedinci vzájemně reagují (Novotná, 2010). Postupem času se přidávají další interakce a jejich počet úměrně roste s počtem roků jedince. V sociální interakci člověk uspokojuje a posiluje své potřeby, kterými jsou například identita, nutnost

sociálního prostředí, a především potřeby biologické. Jedním z velkých kroků procesu socializace začíná pro jedince v předškolním a školním věku, kde se formují sociální skupiny (Krisztlová, 2003). Skopal (2013) ve svém studijní textu klasifikuje sociální skupiny podle trvání, míry formálnosti, míry rozhodování, formy přístupu, velikosti, vztahů ve skupině a základu utvoření. Se sociální skupinou je spjata také sociální dynamika. Základními znaky sociální dynamiky jsou například cíle, postavení, soudržnost, role a mnohé další. Vývoj takové sociální skupiny probíhá v pěti fázích: seznámení se – konflikty – informování o pravidlech – postavení – rozpuštění skupiny.

Ve světě i u nás v České republice existuje řada badatelů, kteří se o vymezení takto složitého pojmu, jakým je sociální síť, zajímají. Jednu z nejznámějších definic ale vytvořil pár z USA Boyd a Ellison (2007). Podle nich popisuje internetová sociální síť tři základní možnosti, které jsou založené na webových technologiích:

1. Zakladatel účtu si může v rámci sociálních sítí vybudovat veřejný nebo polo-veřejný profil, tím se poté stává uživatelem.
2. V rámci této sítě je pak možnost definovat seznam ostatních uživatelů, se kterými je daný uživatel propojen.
3. Pronikat a prohlížet seznamy uživatelů, s nimiž je uživatel propojen, a také sledovat seznamy jiných uživatelů.

Podle Boyd (2014) by měla moderní sociální síť naplňovat tyto 4 charakteristiky:

Tabulka č. 1: Charakteristika moderní sociální sítě

Charakteristika	Význam
perzistence	je to doba, po kterou je obsah k dispozici
viditelnost	počet uživatelů, kteří mohou obsah vidět
šířitelnost	aktivní a virální šíření sociálních sítí
dohledatelnost	dostat se jednoduše k obsahu

zdroj: Boyd (2014)

Za zmínku stojí český autor, který se zabývá internetovými sociálními sítěmi a je jím Vojtěch Bednář (2005), který vkládá své články na webové stránky. O sociálních sítích tvrdí:

„Sociální síť je ve své podstatě systém, který umožňuje vytvářet a udržovat seznam vzájemně propojených kontaktů. Každý uživatel takového systému má své vlastnosti, které jsou veřejně dostupné pro další uživatele. Lidé se v rámci systému mohou vzájemně vyhledávat, a vytvářet tak virtuální „komunitu“. Pokročilejší formou je prohledávání seznamů přátel našich přátel – tedy hledání známých druhé a dalších úrovní. Na výše uvedené funkci jsou pak založené další vlastnosti sociální sítě. Tedy možnost publikování různých informací, vkládání fotografií a alb, vytváření deníčků a podobně. Sociální síť umožňuje například hledání známých, kolegů, virtualizace pracovních kolektivů.“

1.2 Druhy sociálních sítí

Existuje mnoho dělení podle určitých pravidel. Pro tuto práci byla vybrána klasifikace podle Tesaříkové (2015), která dělí sociální sítě podle toho, za jakým účelem je využíváme.

1. **Profilově založené sociální sítě:** Jedná se o sociální sítě, které jsou orientované na uživatelský profil. Jádro těchto profilů tkví v tom, že si na svůj účet každý uživatel může vkládat své fotografie, videa, zveřejňovat informace o tom, zda je dotyčný zadaný, svobodný či žije v manželství, dále svůj věk, datum narození, místo pracovního výkonu a mnoho dalšího. Nejznámější sítí s obrovským počtem uživatelů, a která je k tomuto určena, se nazývá Facebook.
2. **Obsahově založené sociální sítě:** Tento druh sociálních sítí je zaměřený na sdílený obsah. To znamená, že uživatelský profil jde stranou a hlavní složkou je například video na platformě YouTube, na které se díváme. Mnoho lidí začalo na YouTube podnikat tím, že začali natáčet videa, která pak druhý uživatel sledoval. Jednalo se o videa naučná, zábavná, vtipná, historická a tak dále. Dnes je možnost dokonce na YouTube streamovat neboli vysílat živý přenos v reálném čase. Mnoho uživatelů se na tomto druhu sociální sítě zviditelnilo a zbohatlo.
3. **Virtuální sociální sítě:** Do tohoto segmentu rozdělíme například počítačové hry, kdy se pohybujeme v online virtuálním prostředí. Můžeme uvést nejhranější hru na světě, kterou je Minecraft. Jde o to, že se hráči pohybují ve virtuálním světě, kde zažívají dobrodružství, mezi hráči se budují vztahy, jelikož mezi sebou neustále ve hře komunikují. Žijí takzvaný „druhý život“. Takových her, které jsou postaveny na stejném principu je dnes opravdu hodně a lákají mnohem více uživatelů, než tomu bývalo v dřívější době.

4. **Blogovací síť:** Správná definice blogovací sítě se vyznačuje zasíláním a čtením krátkých zpráv o rozsahu 140 až 160 znaků. Uživatel také může příspěvky sdílet na ostatní platformy. Nejvíce uživatelů využívá k blogování síť Twitter, kde mají založený účet i prezidenti některých států.

Pro naši práci budou nejdůležitějšími sociálními sítěmi Facebook, Instagram, TikTok, YouTube, Twitter a Snapchat, které je možné využívat i k edukativnímu procesu.

1.3 Historie sociálních sítí

Z dostupných zdrojů, které jsou k dispozici a jsou jak z internetových webů, tak odborné literatury, nelze přesně určit, co lze považovat za první internetovou sociální síť, která vznikla.

Snahy propojit lidskou komunikaci pomocí počítače se objevují již v 80. letech 20. století, kdy počítače měly opravdu málo funkcí oproti těm, které existují v dnešní době. Bulletin Board System (BBS) je systém, který byl startérem pro propojení komunikace přes technologické zařízení. Přihlašování do systému probíhalo pomocí modemu, kde si pak uživatel mohl stahovat hry nebo například zanechat zprávy pro ostatní uživatele (Pavlíček, 2010). Práce s tímto systémem byla opravdu složitá, neboť uživatel musel při práci zadávat určené kódy, díky kterým se pak v systému dostal dále a mohl s ním pracovat. (Peterka, 2005).

V roce 1995 muž jménem Randy Conrad vytvořil internetovou sociální síť, která nesla název classmates.com. Doména com je dodnes nejvíce používanou doménou vůbec. Primární funkcí této sítě, jak už název napovídá, bylo vyhledávání a spojení spolužáků, kteří pak díky síti mohli komunikovat. Síť překvapivě vydržela a dodnes funguje. Její hlavní nevýhodou je, že většina funkcí je placená. To znamená, že uživatel si musí pořídit Premium účet, se kterým má přístup ke všemu, co síť nabízí (Pavlíček, 2010). Dnes je na tomto webu zaregistrováno okolo 40 milionu uživatelů, kteří pocházejí především z USA a Kanady (Sociální síť, 2022).

Ostatní roky nebyly pro vývoj sociálních sítí důležité. Přelom nastal až v roce 2002, kdy začaly být populární po celém světě. První v tomto roce byla spuštěna sociální síť Friendster, která si od spuštění získala své nadšence. Poté vznikla populární síť jménem LinkedIn, která má dnes přes 300 milionů registrovaných uživatelů, v České republice ji využívá 1,5 milionů lidí. V roce 2004 přichází na internet sociální síť Facebook, která absolutně předčila všechna

očekávání a dodnes je nejvíce používanou na světě. V roce 2022 měla přes 2,9 miliardy aktivních uživatelů. Píše se rok 2005 a mezi sociálními sítěmi proráží platforma YouTube. Největší síť na šíření videoobsahů. V roce 2006 vznikla sociální síť Twitter, kterou dodnes aktivně využívá 400 milionů lidí. Kromě textu, který od roku 2017 může mít až 280 znaků, se dají sdílet i obrázky či videa. Na podzim roku 2010 vychází Instagram a původní plán zakladatelů byl, že bude sloužit jen jako sdílení fotografií napříč všemi uživateli světa. Dnes má nespočet funkcí a vytváří konkurenci TikToku pomocí tzv. reels. V roce 2012 jej odkoupila společnost, která vlastnila Facebook a dodnes spolu kooperují. Snapchat je aplikace pro sdílení krátkých videí s efekty a zvukem. Vydána byla v roce 2011 a dnes je velmi populární mezi mladou generací. Posledních pár let patří, ve světě sociálních sítí, aplikaci TikTok, která vyšla v roce 2018 a dnes si ji do svých telefonů stáhlo více než 1,9 miliardy lidí. Sociální síť je známa sdílením krátkých videí, která mají od 6 do 60 sekund, ale výjimkou nejsou videa, která mají i podstatně více minut (Aira, 2022).

1.4 Nejpulárnější sociální síť ve světě

Následující podkapitola se bude věnovat nejpulárnějším, tudíž i nejpoužívanějším sociálním sítím na světě. V současné době, kdy jdou technologie rychle kupředu, má každý telefon, počítač či tablet přístup k internetovému připojení, a to znamená, že používání sociálních sítí nikdy nebylo jednodušší než dnes. Jejich používání je zcela zdarma, jedinou podmínkou je přístup k internetovému připojení. V podkapitole se pokusíme přiblížit jednotlivé sociální sítě, na jaké bázi fungují a jaké je jejich využití.

1.4.1 Facebook

Facebook je v podstatě synonymem k pojmu sociální síť, neboť je největší a nejpoužívanější na světě. Facebook je sociální síť, která má za úkol propojovat přátele, kteří mezi sebou mohou sdílet svůj obsah v podobě fotek, videí nebo si textovat a zavolat (Kulhánková & Čamek, 2010). Dříve byl určen jen pro vysokoškolské studenty, ale dnes ho využívají všechny věkové kategorie. Třináct let, takový je minimální požadovaný věk, kdy se smí uživatel na Facebooku registrovat. Dle Statista (2023) byl počet registrovaných na Facebooku k lednu roku 2023 okolo 2,96 miliardy, což je ohromné číslo, když víme, že se na světě pohybuje přibližně 8 miliard lidí.

Obrázek č. 1: Logo Facebook

zdroj: <https://iconscout.com/icon/facebook-logo-2019-1597680>

Sociální síť Facebook vznikla v roce 2004. Založil ji student Harvardské univerzity Mark Zuckerberg na základě studentského projektu. Na samém počátku dostala síť jméno TheFacebook.com a byla dostupná pouze pro studenty Harvardu. V začátcích vývoje spolupracoval její zakladatel se studentem jménem Eduard Saverin, který do projektu vložil svůj kapitál. Zuckerberg mu za to přislíbil 30 % podílu společnosti (Kyška, 2010).

Postupně se sociální síť rozšířila i na další univerzity v USA a Kanadě. Zakladatel na sociální síti bohatl, a to sebou neslo následky v podobě sporů o nápad vytvoření Facebooku. Mark Zuckerberg se dostal do sporu s dvojčaty Winklesvossovými, která tvrdila, že jim byl nápad na síť ukraden. V roce 2011 soud rozhodl, že jim Zuckerberg musí vyplatit 65 milionů dolarů. Spor se vedl i s Eduardem Saverinem, který měl nárok na zhruba třetinový podíl. Jeho procenta podílu ve společnosti klesala, a tak se rozhodl vystoupit proti Zuckerbergovi. Ten se s ním nakonec dohodl a Saverin je dodnes uváděn jako spoluzakladatel Facebooku a jeho podíl u společnosti činí 5 %, čímž se stává jedním z největších držitelů akcií této společnosti (Kyška, 2010).

Sociální gigant, jak je Facebooku přezdíváno, se začal rozrůstat i na ostatní kontinenty. V roce 2007 se síť začala používat v České republice a má nejvíce uživatelů ze všech sítí u nás (Michl, 2013). Každý den se do Facebooku přihlásí až 74 % uživatelů a stráví na něm průměrně 34 minut. V České republice používá sociální síť 5,2 milionu lidí, což je přibližně polovina obyvatel naší země. Nejpočetnější skupinou uživatelů jsou lidé ve věku od 24–29 let, kteří ukazují výhody sítě svým rodičům, prarodičům, a tak není divu, že jednou z nejvíce rostoucí skupinou, která Facebook začíná používat, jsou senioři nad 65 let (Sítě v hrsti, 2023a).

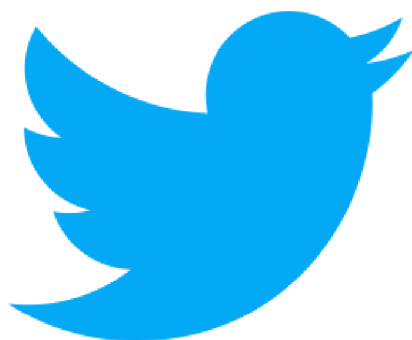
Facebook splňuje definici sociální sítě, tak jak ji pojmenovali Boyd a Ellison (2007). Na sociální síti si uživatel vytvoří účet, kde je hlavně potřeba zadat své datum narození a

pokud nejste starší třinácti let, tak si profil založit nemůžete. Facebook funguje hlavně na bázi komunikace s přáteli, rodinou, vzdálenými příbuznými a tak dále. Přátele si na síti vyhledáte a přidáte jedním kliknutím, poté spolu máte možnost komunikovat, sdílet fotografii nebo zakládat skupiny. Dlouhodobě je také na Facebooku k dispozici herní svět, který slouží k rozptýlení a je možnost si zde zahrát různé typy her. Hlavní příjem Facebooku, jako u většiny sociálních sítí, je z reklam, které je možné přesně zacílit na danou skupinu uživatelů (Pavlíček, 2010).

1.4.2 Twitter

Twitter je typ mikrobloginí sociální sítě, která byla založena v roce 2006. Budovateli této sítě jsou Jack Dorsey, Evan Williams, Biz Stone a Noah Glass. Roku 2022 Elon Musk odkoupil společnost Twitter, Inc., která je vlastníkem Twitteru za neuvěřitelných 44 miliard amerických dolarů a je tedy jejím současným vlastníkem. Twitter má okolo 400 milionů uživatelů, z toho ho využívá polovina každý den. V České republice registrujeme okolo 400 000 uživatelů, kde se jedná v drtivé většině o muže (Hain, 2019).

Obrázek č. 2: Logo Twitter

zdroj: <https://iconscout.com/icon/twitter-3856191>

Twitter se vyznačuje tím, že spolu mohou uživatelé komunikovat pomocí tzv. tweetů, krátkých zpráv (Hain, 2019). Původně rozsah těchto krátkých zpráv byl stanoven na 140 znaků, ale v roce 2017 přišla společnost s rozšířením na 280 znaků. To je maximální počet znaků, který může uživatel tweetnout. Nedílnou součástí Twitteru jsou tzv. hashtagy, které se vyznačují znaménkem # a sdružují zprávy do tematických celků pro lepší dohledatelnost a přehlednost. Příkladem může být například #football – zobrazí příspěvky, týkající se fotbalového prostředí (Sítě v hrsti, 2023b). Kromě příspěvků v podobě zpráv, lze sdílet různé myšlenky, obrázky a videa. Twitter mají v oblíbenosti američtí prezidenti, zpěváci, herci a mnoho

dalších slavných osobností. Největšími uživateli s nejvíce sledujícími jsou Elon Musk (136 mil.), Barack Obama (133 mil.), Justin Bieber (113 mil.), Cristiano Ronaldo (108 mil.), Rihanna (108 mil.). Svými kontroverzními tweety je velice známý bývalý prezident USA Donald Trump, kterému byl dokonce účet nastálo zablokovan. S příchodem Elona Muska do společnosti bylo iniciováno hlasování, díky kterému se Trump mohl opět ke svému účtu připojit (Forbes, 2022a).

1.4.3 YouTube

YouTube je největší internetový server pro nahrávání videosouborů. V roce 2005 přišli s nápadem založit tuto sociální síť pracovníci PayPalu Jawed Karim, Steve Chen a Chad Hurley. Vůbec první video, které kdy bylo nahráno na platformu YouTube, vyšlo 23. dubna roku 2005 a neslo zajímavý název „*Me at the zoo*.“ Typické pro ono první video je, že se na něm nachází Jawed Karim, jeden ze zakladatelů, v americké ZOO. Dodnes je toto video k přehrání (ČT edu, 2021). O rok později nabídla společnost Google, že YouTube odkoupí a dnes jsou uživatelské účty mezi těmito sítěmi propojeny. K lednu 2023 měl YouTube přes 2,5 miliardy aktivních uživatelů a během každé hodiny se nahraje přes 500 hodin videí (Statista, 2023). Český YouTube navštěvuje něco okolo 5 milionů uživatelů (Sítě v hrsti, 2023c).

Obrázek č. 3: Logo YouTube

zdroj: https://www.flaticon.com/free-icon/youtube_1384060

Hlavním klíčem, proč tato sociální síť vznikla, je sdílení videa mezi široké publikum, které zahrnuje všechny věkové kategorie. Burgess a Green (2009) ji charakterizují jako síť participativní kultury. Tvůrci jsou amatéři, podnikatelé, velká média a podobně. Výhodou je, že na YouTube může sdílet videa kdokoli, jelikož neklade velikou náročnost na technickou výbavu. Obsah YouTube poté dělíme na komerční či nekomerční.

Princip, na jakém YouTube funguje, je jednoduchý. Jedná se o sociální síť, kde má každý právo sdílet a sledovat videa (Voců, 2011). Sledování videí lze i bez registrace, ale pokud uživatel chce video nahrát, tak se registraci nevyhne. YouTube má mnoho funkcí, které jsou volně k dispozici. Spustíte si například své oblíbené video, na kterém můžete zanechat lajk (palec nahoru), okomentovat ho, sdílet a také dát tzv. odběr autorovi videa. Odběr znamená, že vás dotyčný zaujal a chcete podpořit jeho tvorbu, zároveň vám budou chodit upozornění, když autor vydá nové video. Na této sociální síti je možnost sledovat velké rozhraní kategorií videí. Voců (2011) rozděluje videa podle obsahu pro snadnější vyhledávání:

Tabulka č. 2: Kategorie videí na sociální síti YouTube

1.	Auta a dopravní prostředky
2.	Cestování a události
3.	Hraní her
4.	Hudba
5.	Jak na to a styl
6.	Komedie
7.	Krátké a kreslené filmy
8.	Lidé a blogy
9.	Neziskové organizace a aktivismus
10.	Sport
11.	Vzdělávání
12.	Věda a technologie
13.	Zprávy a politika
14.	Zvířata a domácí mazlíčci
15.	Zábava

zdroj: Voců (2011)

Jak můžeme pozorovat z tabulky číslo 2, kategorií k vyhledávání je opravdu mnoho a každý najde, co hledá. Absolutně nejpoblárnější kategorií je hudba, kam přidávají interpreti své nové písně i s videoklipem. Hudba má největší dosah ze všech kategorií. Nejpřehrávanější video, ze všech umístěných na YouTube, je písnička pro děti s názvem Baby Shark, která vyšla v roce 2016 a má neuvěřitelných 12 miliard zhlédnutí. Jako druhé nejsledovanější video je opět hudební, a to píseň Despacito od interpreta Luise Fonsiho s 8,1 miliardy zhlédnutími

(Youtube, 2023). Pro naši práci bude důležitá kategorie vzdělávání, kterou si přiblížíme v kapitole 4.

Funkcemi sociální sítě YouTube, které stojí za zmínku, jsou YouTube Premium, Živé vysílání, YouTube TV, YouTube Kids a YouTube Shorts:

- YouTube Premium – Služba, která je pro předplatitele, nabízí sledování videí bez reklam a offline prostředí pro mobilní telefony. Pokud si totiž přehrajeme video nebo pustíme hudbu na YouTube, tak musíme zůstat pořád na té otevřené stránce, to se mění s příchodem YouTube Premium, kde můžeme dělat i jiné věci na telefonu a aplikace se nám nevypne (YouTube, 2023).
- Živé vysílání – Uživatelé mohou kromě sdílených videí také vysílat živě. Říká se tomu Live stream, který probíhá v reálném čase. Tato služba není tolik populární, neboť internet disponuje mnohem lepšími streamovacími platformami, jakou je například Twitch (YouTube, 2023).
- YouTube TV – Tuto službu mohou využívat pouze obyvatelé Spojených států amerických a funguje na bázi televizoru (YouTube, 2023).
- YouTube Kids – Jedná se o službu, která je zaměřena na děti do věku 13 let. Díky tomu mohou rodiče kontrolovat, na co se jejich děti dívají a nemusí mít strach, že mohou vyhledat video pro ně nevhodné. Mobilní verze byla spuštěna v roce 2015 a od roku 2019 ji lze využívat také na webu (YouTube, 2023).
- YouTube Shorts – Do světa YouTube uvedl beta verzi v roce 2021. Jde o produkt, který by měl konkurovat sociální síti Tik Tok (YouTube, 2023).

Dnešním fenoménem na YouTube jsou lidé, kteří si říkají youtubeři. Tento pojem představuje osobu, která si založí účet na YouTube, aktivně nahrává a sdílí svá videa na svůj YouTube kanál. Pověštinou tito lidé užívají přezdívku, aby nikdo neznal jejich pravou identitu, ale pokud je takový člověk postupně sledovanější, tak lze jen těžko udržet pravé jméno v tajnosti. Chvála (2015) tvrdí, že youtuber je osoba, která si nahráváním videí na svůj kanál vydělává peníze.

Člověk, který se v tomto odvětví neorientuje, se domnívá, že youtuber je osoba, která si vydělává velké peníze nic neděláním. Naopak za vytvořením videa, které má pobavit, naučit, udržet pozornost diváka, stojí opravdu mnoho práce a příprav. Například kvalitní video zabere okolo dvou týdnů práce a 10minutové video se pak nahrává (renderuje) na

YouTube kanál několik hodin. Svoji roli hraje také vybavení, které stojí nemalou částku, kterou youtubeři musí investovat, aby videa měla potřebnou kvalitu. Nejlépe placení a sledování tvůrci z České republiky jsou ViralBrothers, MenT, Jirka Král a Gejmr. Ačkoli částky, na které si youtubeři u nás přijdou, nejsou malé, tak s těmi zahraničními se to nedá srovnávat. Nejznámější youtuber dnešní doby MrBeast1 si přijde za rok na 54 milionů dolarů a druhý americký youtuber Jake Paul na částku 45 milionů dolarů (Forbes, 2022b). Většinou nemají youtubeři jen sociální síť YouTube, ale jsou aktivní i na dalších sociálních sítích jako jsou Instagram, TikTok a další. Youtubeři se odlišují i tím, s jakým obsahem na YouTube vystupují. Youtubeři, stejně jako ostatní tvůrci na sociálních sítích, také podléhají kritice, když nastane období, kdy nevydávají videa nebo od lidí, kterým se jejich obsah nelíbí. Tito lidé píšou ohavné komentáře pod videa, čímž ukazují nenávist k dotyčnému youtuberovi (Kabátová, 2015).

1.4.4 TikTok

TikTok je čínská sociální síť, která postupem času expandovala do celého světa. Aplikace TikTok, jak ji známe v dnešní podobě, vznikla až v roce 2018, kdy čínská společnost ByteDance odkoupila aplikaci Musical.ly, což byla jedna z nejpoužívanějších aplikací v USA, což umožnilo čínskému trhu globálně expandovat sociální síť TikTok, který je spojen právě s platformou Musical.ly (Skopal, 2020).

Obrázek č. 4: Logo TikTok

zdroj: <https://www.pngwing.com/en/free-png-vllqm>

Skopal (2020) definuje TikTok jako jednoduchou sociální síť, která se vyznačuje tím, že se na ní sdílejí pouze krátká videa. Typicky mají v rozmezí od 6 sekund do 1 minuty, ale mohou být i delší. Tvůrce na TikToku se nazývá slovem tiktoker. Aplikace je velice jednoduchá a zacházení s ní zvládne defacto každý, proto se i tak rychle rozšířila mezi mladou sférou obyvatelstva. Sociální síť je legální pro uživatele starší třinácti let, ale nebylo by na

místě se domnívat, že se na TikToku opravdu nachází všichni uživatelé starší třinácti let. Podle číselných údajů TikTok využívá 38 % uživatelů ve věku 13 až 17 let a 37 % ve věku 18 až 24 let, zbylých 18 % se nachází nad hranicí 25 let (Svoboda, 2020). TikTok má dnes něco přes 1 miliardu aktivních uživatelů (Statista, 2023). Před několika lety toto číslo bylo mnohem vyšší, ale v některých státech se rozhodli TikTok zakázat. Například vláda nejlidnatějšího státu světa, Indie, zakázala používání této čínské sociální sítě. Dodnes se vedou spory mezi Čínou a USA, protože vysoce postavení Američané zvažují plošné zakázání používání TikToku na jejich území (Kasík, 2023).

Podle Andersona (2020) by se dal obsah, který je na síti tvořen, rozdělit do těchto kategorií:

- Lip-syncing – Tato kategorie tvořila a stále tvoří podstatnou část videí na platformě. Jde o typ videa, kdy osoba předstírá zpěv nebo hovoří do zvuku, který již vznikl a je v pozadí videa.
- Make-up a oblékání – Co je zrovna v trendu oblékání a líčení.
- Tanec – Tvůrce je buď amatér nebo profesionál a tancuje na hudební ukázkou
- Humor – Na platformě TikTok najdete humorná videa všeho druhu.
- Tipy a vychytávky – Jedná se o různé tipy na usnadnění každodenního života.

TikTok charakterizují dvě slova a těmi jsou viralita a krátkodobost. Momentálně se jedná o nejvíce virální sociální síť ze všech. To znamená, že je zde největší šance, že zrovna vaše video uvidí spoustu uživatelů. O krátkodobosti viz. výše. To jsou dva faktory, které lákají nové uživatele ke stáhnutí této aplikace (Kudyn, 2021). TikTok funguje na bázi hlavního menu, které je jádrem celé aplikace. V hlavním menu se objevují náhodná videa ze všech koutů světa a potáhnutím prstem směrem nahoru se vám zobrazí další video a takto pořád dokola. Na TikToku, stejně jako na YouTube, je možnost živého vysílání, kterého se zde využívá mnohem více. Uživatel, který chce dělat live streamy, musí nejprve dosáhnout 1000 sledujících, poté jen stačí kliknout a zahájit živé vysílání. Lidé se k live streamu připojují a mohou posílat dotyčnému peněžní dárky, které jsou v podobě růží, motorky, fotbalového míče a mnohého dalšího. Uživatel si může po skončení živého vysílání převést vydělanou částku na svůj bankovní účet. TikTok si z toho samozřejmě bere svůj podíl (TikTok, 2023).

Tiktok má mezi sociálními sítěmi špatnou pověst a nahlíží se na něj jako na aplikaci pro dospívající. Na jednu stranu je to pravda, jak dokazují statistiky, ale na stranu druhou je zde nespočet velmi kvalitních a talentovaných tvůrců, kteří mají velký potenciál. Ať už se jedná o někoho, kdo tvoří naučná videa pro žáky základních, středních i vysokých škol nebo někoho, kdo tvoří chemické a fyzikální pokusy, které jinde nevidíte (Skopal, 2020).

Nejsledovanějším tiktokem na světě je muž, pocházející z Afriky, Khabane Lame se 146 miliony sledujících. Na pátém místě je například herec populárních filmů Will Smith se 72 miliony sledujících. V České republice patří ke špičce Adam Kajumi, Ondřej Mikula a Anna Šulcová (TikTok, 2023).

1.4.5 Instagram

Instagram je světová sociální síť, která funguje na principu nahrávání a sdílení fotografií. Uživatelé sdílejí své zážitky pomocí krátkých videosekvencí nebo fotografií s ostatními lidmi, kteří aplikaci používají a navzájem se sledují. Na platformě je možnost si vytvořit buď osobní nebo firemní profil. Dalším výběrem je, zda chcete svůj účet veřejný, tedy sledovatelný pro všechny uživatele, anebo soukromý, to znamená, že váš obsah uvidí pouze profily, které vás sledují. Specifickým znakem pro Instagram jsou tzv. hashtagy, které zjednodušují obsah, který vyhledáváte (Linachke, 2011). Dnes Instagram patří mezi první tři nejstahovanější aplikace na světě. Podle Statista (2023) využívá měsíčně Instagram okolo 2 milionů uživatelů.

Obrázek č. 5: Logo Instagram

zdroj: https://www.flaticon.com/free-icon/instagram_1384063

Sociální síť založili v roce 2010 Mike Krieger a Kevin Systrom. Původní aplikace, která Instagramu předcházela, se jmenovala Burbn, ale kvůli její složitosti ovládání neměla veliké ohlasy. Oba zakladatelé se tedy zaměřili na jednoduchost a vznikl Instagram. Název je

složen ze dvou slov insta + telegram (Garber, 2014). Přelomový rok pro Instagram nastal v roce 2012, kdy aplikaci odkoupil Facebook, tedy Mark Zuckerberg, za 1 miliardu dolarů. Dnes jsou obě aplikace propojené. Instagram se stále mění, inovuje a vylepšuje své funkce (Macready, 2023).

Prostředí sociální sítě Instagram nemá tolik funkcí, než je tomu například u Facebooku. Pro Instagram je typickým pojmem follower (sledující), bez nich by jen stěží sociální síť fungovala. Důležitou část sociální sítě tvoří hlavní menu, kde se zobrazují všechny příspěvky od uživatelů, které dotyčný sleduje. Příspěvky je možné lajkovat, komentovat a sdílet mezi svými přáteli. V horní části se ukazují tzv. stories neboli příběhy. Ty jsou dostupné po dobu 24 hodin, pak zmizí. Mohou být doplněny o text, grafické úpravy nebo hudbu. I na Instagramu, stejně jako na Facebooku, je možné vést komunikaci pomocí textových zpráv, hovorů či videohovorů (Instagram, 2023).

Na sociální síti Instagram si ti nejsledovanější mohou přijít na nemalé peníze. Svě o tom ví portugalská hvězda Cristiano Ronaldo, který má uzavřené spolupráce s několika celosvětovými firmami. Udává se, že si sdílením a propagací příspěvků vydělá za rok více než jako profesionální fotbalista. Cristianu Ronaldovi s 588 miliony sledujícími patří druhá příčka ve sledovanosti. Na prvním místě je samotný profil Instagramu, který sleduje 642 milionů uživatelů této sociální sítě. Za nimi následují modelka Kylie Jenner (392 mil.), argentinský fotbalista Lionel Messi (468 mil.) a zpěvačka Selena Gomez (420 mil.). Mezi nejsledovanější v České republice se řadí bývalý fotbalista Petr Čech (2,5 mil. sledujících), moderátor Leoš Mareš (1,1 mil.), youtuberka a influencerka Anna Šulcová (0,9 mil.) a crossfíťový trenér Tomáš Chlup (1,4 mil.). Rozdíly mezi světovou a českou scénou jsou markantní, ale i tak ovlivňují spoustu lidí u nás a vydělávají ohromné sumy peněz (Instagram, 2023).

1.4.6 Snapchat

Aplikaci vyvinuli a spustili v roce 2011 Američané, konkrétně Bobby Murphy, Reggie Brown a Evan Spiegel. Sociální síť Snapchat je založena na specifickém konceptu tzv. snapů. To jsou krátké videonahrávky nebo fotografie, které uživatel rozesílá mezi své přátele. Snap má svou časovou délku, po kterou je možné si ho zobrazit. Většinou jde o 10-20 sekundové intervaly, poté obsah zmizí. Uživatel, kterému takový snap přijde, si ho může přidržet prstem na obrazovce, screenshotnout nebo zobrazit ještě jednou (Snapchat, 2023). Dle serveru Statista (2023) má Snapchat přes 600 milionů aktivních uživatelů každý měsíc.

Obrázek č. 6: Logo Snapchat

zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/it/c/c4/Snapchat_logo.svg

Snapchat je jediná z těchto nejpopulárnějších sociálních sítí, která je určena pouze pro mobilní zařízení. V porovnání s ostatními sociálními sítěmi na Snapchatu a zmiňovaném TikToku najdeme věkově nejmladší uživatele (Moreau, 2020).

2 Pozitiva a negativa sociálních sítí

Ve většině publikací a článků se setkáváme spíše s riziky používání sociálních sítí, ale nabízejí nám také mnoho pozitiv. Výhody zmíněných sociálních sítí lze uplatnit v široké škále oblasti života od každodenní komunikace s přáteli, ke vzdělávání nebo dokonce podnikání. Sarkar a kol. (2015) se ve své odborné publikaci zabývají tím, v čem nám jsou sociální sítě nápomocné, a naopak v čem nám mohou škodit.

Sarkar a kol. (2015) dělí výhody a nevýhody sociálních sítí do několika kategorií. Výhody:

- Celosvětová konektivita – sociální sítě patří k nejrychlejším způsobům, jak se propojit, komunikovat a navazovat kontakt s ostatními lidmi po celém světě pomocí internetu. Pomáhají nám v mnoha ohledech jako například při hledání nové pracovní příležitosti, hledání pomoci nebo získávání rad.
- Společné zájmy – sociální sítě umožňují vybírat jedince s podobnými zálibami a navazovat s nimi kontakt. Funguje to obdobně jako v běžném životě jen ve virtuálním prostředí. Jednoduše se na sociálních sítích tvoří komunity, které vznikají vytvořením skupin třeba na Facebooku nebo Instagramu (Witek, 2018).
- Sdílení informací v reálném čase – díky sociálním sítím si lze 24 hodin denně vyměňovat různé rady či informace prostřednictvím zasílání zpráv v chatu. Pomocí funkce okamžitého sdílení informací bylo možné využít při vzdělávání i za doby pandemie COVID-19, která neumožňovala se fyzicky setkávat.
- Volná reklama – nabízí efektivně a levně propagovat službu, produkt nebo myšlenku na sociálních sítích. Toho využívají zejména podnikatelé, kteří nabídnou určitý obnos peněz influencerům s velkou sledovaností a ti pak propagují jejich produkt. Dnes na sociální sítě spoléhá mnoho podniků a podnikatelů (Moreau, 2023).
- Zvýšená rychlost novinového cyklu – sociální sítě urychlily běžný novinový cyklus. Spousta novinových organizací začala spolupracovat se sociálními sítěmi, aby mohly vydávat nové a zajímavé informace v krátkém časovém horizontu.

- Jistota místa setkávání – lidé se mohou setkávat a komunikovat mezi sebou kdykoliv v online prostředí, aniž by museli někam cestovat.
- Obchodní výhody – v obchodní sféře existuje pět hlavních principů využití sociálních sítí. Jedná se o vytvoření povědomí o značce, přilákání nových osob ke spolupráci, pomůcka pro dobrou online pověst, nástroj pro vytvoření potencionálních možností pro zákazníky a práci s novými technologiemi.
- Věda – vědecká komunita začala využívat sociální sítě k výměně vědeckých poznatků. Propojují a rozšiřují znalosti mezi sebou. Sociální sítě jim dávají možnost udržovat profesní kontakty a spolupracovat na výzkumu.
- Učení – sociální sítě umožňují pedagogům sdílet a vytvářet učební materiály. Většinou mladší pedagogové, kteří mají zkušenosti s technologiemi, se domnívají, že sociální sítě jsou budoucností vzdělávání a zařazují je do vyučovacího procesu. Někteří jedinci mohou mít problém s vyjadřováním při osobním kontaktu, v tom pomáhají sociální sítě, kde mizí nervozita z oslovení nebo vyjádření názoru (Beran, 2022). Žáci mnohdy netuší, že na sociálních sítích se dá vzdělávat a využívají je jen k zábavě a komunikaci se spolužáky.
- Zaměstnání – na sociálních sítích je možné si hledat zaměstnání v mnoha oborech. Pomocí různých skupin a inzerátů sdílených na síti je možné se spojit s vedoucím, ředitelem, pracovníky a požádat o práci.

Nevýhody:

- Kyberšikana – druh šikany, která využívá informační technologie k agresí na druhé osoby (Kolář, 1997). Kyberšikana má stejnou charakteristiku jako šikana, ale odehrává se v kyberprostoru. U šikany je běžně agresorem někdo silnější, starší, nebo je to vůdčí osobnost. Na kyberšikaně se mohou podílet i fyzicky slabší jedinci, kteří se domnívají, že díky virtuálnímu prostředí jim nehrozí žádný trest nebo nebezpečí (Ševčíková, 2014). Kyberšikana zahrnuje například psaní negativních zpráv za účelem poškodit danou osobu, sdílení ponižujících fotek či videí a mnoho dalšího. Je dokázáno, že šikany skrze online prostředí přibývá a není divu, je snazší se schovávat za obrazovku displeje mobilního telefonu nebo tabletu a psát negativní zprávy osobě, kterou

nemáme v oblibě než se proti ní osobně postavit. Pokud se někdo stane obětí kyberšikany, je prakticky nemožné najít úkryt, neboť funguje na principu neustálého přístupu kdykoliv a odkudkoliv. Pomocí sociálních sítí je také možné rychleji tvořit skupiny, které se na šikanování mohou podílet. Dopady kyberšikany jsou alarmující. Oběti mívají problémy se sebevědomím, projevují se u nich deprese, nebo je dokonce kyberšikana dožene k sebepoškozování vlastního těla, stává se hlavně u dívek. V extrémním případě, pokud oběť nezvládá psychický nátlak na svou osobu, se uchýlí k sebevraždě (Sarkar et al., 2015).

- Snížená produktivita – z různých studií vyplývá, že sociální sítě snižují produktivitu práce až o několik procent, navíc je zde riziko prozrazení důvěrných informací na osobním profilu.
- Krádež osobní identity – bývá někdy označováno jako identity theft, které pochází z angličtiny. Obětí se může stát každá osoba, která má účet na sociálních sítích, kde sděluje osobní informace, které pachatel může využít ke krádeži. V praxi to vypadá tak, že pachatel získá přístup k profilu na sociální síti nebo získá údaje k hráčskému účtu a poté se vydává za oběť či manipuluje s osobními informacemi, které získal.
- Negativní vliv na psychické a fyzické zdraví – sociální sítě negativně ovlivňují naše duševní i fyzické zdraví. Sarkal a kol. (2015) zmiňují několik zdravotních problémů, které souvisejí s nadměrným používáním sociálních sítí. Jedním z nich jsou deprese. Uživatel na internetu chce vypadat co nejatraktivněji, a proto má tendenci si profil uměle vylepšovat. Většinou sdílí zajímavé a jen kladné věci z jeho života, tím vystavuje uživatele s nízkým sebevědomím do pozice, že se cítí jako outsider a jejich život nedosahuje kvalit, kterých by podle nich měl. Takovou osobu poté mohou postihnout různé stupně deprese. Další negativní návyk, který si lze vypěstovat nadměrným používáním sociálních sítí a internetu obecně, je závislost. Vystavení tomuto problému bývají především mladí lidé, kteří tráví na sociálních sítích někdy i mnoho hodin denně. Blinka (2015) uvádí, že nadměrné a dlouhodobé používání sociálních sítí vede k zanedbávání povinností ve škole nebo v pracovním prostředí a narušuje spánkový režim. Uživatelé před spaním tráví klidně hodiny prohlížením sociálních sítí a jejich spánek je nekvalitní a výrazně kratší.

Nejhorším problémem je, že si jedinec nepřipouští, že za to mohou sociální sítě. Ve světě roste počet virtuálních interakcí, a to na úkor skutečných osobních setkávání v každodenním životě. Tento sociální trend vede k izolaci lidí za jejich profily na sociálních sítích, důsledkem je ubývání osobního kontaktu, lidské komunikace a interakce hlavně u mladé generace, která žije ve světě, kde online komunikace rychle nahrazuje sociální kontakt (Sarkal et al., 2015).

- Rychlé šíření dezinformací – takové zprávy jsou označovány jako hoax. Jedná se o vědomé či nevědomé šíření poplašných a falešných zpráv po internetu. Dříve se falešné informace šířily pomaleji, než je tomu dnes. Hoax se nejčastěji vyznačuje svojí důležitostí, vyzývá k rozesílání dál nebo odkazuje na velmi důvěryhodné zdroje, kterými jsou například známé organizace nebo společnosti (Hoax, 2023).
- Špatná jazyková zásoba a gramatika – sociální sítě vedou ke špatné gramatice a pravopisu, jelikož zpráva na sociální síti má určitý počet znaků, které nelze překročit, uchylují se uživatelé ke zkracování nebo vynechávání slov, aby sdělili to nejdůležitější. Dále dochází k tomu, že uživatelé nepoužívají interpunkci a jsou zvyklí nahrazovat slova různými emotikony. Přehled těch nejpoužívanějších lze pozorovat na obrázku č. 7 (Trachtová, 2016).

Obrázek č. 7: Ukázka nejpoužívanějších emotikonů na sociálních sítích

zdroj: <https://webzurnal.cz/wp-content/uploads/2017/06/emoticons-list.png>

Dalšími riziky na sociálních sítích jsou kybergrooming, sexting nebo kyberstalking, kdy uživatelům hrozí, že se stanou obětí jednoho z těchto činů (Pešek, 2019).

Kopecký (2010) popisuje kybergrooming jako záměrnou psychickou manipulaci s obětí pomocí digitálních technologií. Nejvíce případů kybergroomingu probíhá na sociálních sítích. Agresor udržuje kontakt s vytipovanou obětí a usiluje o vzbuzení pocitu důvěry, kterou následně využije k osobnímu setkání. Na takovém setkání má poté agresor v plánu obět fyzicky či sexuálně zneužít. Oběťmi kybergroomingu se nejčastěji stávají děti, častěji dívky než chlapci, ve věku 11–17 let. Útočníci si k tomuto činu vybírají adolescenty, kteří se nebojí hovořit o sexuální tematice, děti s nízkou sebedůvěrou, naivní děti a oběti, které jsou v nouzi a reagují na každý náznak pomoci.

„Jednou z podob nebezpečného chování zejména v prostředí sociálních sítí je tzv. sexting. Pojem sexting vznikl kombinací slov sex a texting, z čehož vyplývá i jeho význam“ (Kolouch, 2016, s. 314). Jde o rozšiřující se fenomén na sociálních sítích, pod kterým se rozumí zasílání zpráv, fotek či videí se sexuálním obsahem druhé osobě. Sexting je součástí například již zmíněného kybergroomingu, ale i jiných souvisejících jevů. Sexting je velmi rizikové chování, neboť z digitálního prostředí jen tak nezmizí a může obět poznamenat na dlouhou dobu. (Szotkowski a Kopecký, 2017).

Kyberstalking je složením dvou slov kyber (založený na elektrotechnice) a stalking (pronásledování). Kyberstalking a stalking jako takový se mezi sebou odlišují tím, že kyberstalking se odehrává v digitální podobě, tedy například na sociálních sítích (Hoznauer, 2017). *„Kyberstalking je využívání internetu a jiných elektronických prostředků k pronásledování určité osoby. Termín kyberstalking může být v kyberprostoru zaměnitelný s online obtěžováním či zneužíváním. Online obtěžování či zneužívání lze považovat za prvky kyberstalkingu. Rozdíl mezi nimi je v tom, že kyberstalking je charakterizován pronásledováním, slíděním a faktorem strachu. Jednoduše řečeno, online obtěžování či zneužívání se stane kyberstalkingem ve chvíli, kdy začne probíhat opakovaně, systematicky a vzbuzuje v oběti pocit strachu. Kyberstalker většinou nepředstavuje přímou hrozbu fyzického násilí, sleduje online aktivity své oběti, shromažďuje o ní informace a různými způsoby ji zastrašuje. Internetová anonymita dává kyberstalkerovi obrovský prostor pro pronásledování své oběti“* (Hulanová, 2012, s. 100). Papežová (2018) udává ve své publikaci nejčastější projevy kyberstalkingu:

- Vyhrožování, které může mít podobu přímého nebo nepřímého vyhrožování.
- Úsilí poškodit dotyčnou osobu informacemi, které nejsou pravdivé.

- Pronásledování oběti
- Útočník se začíná vydávat za oběť
- Realizace předešlých výhrůžek

Křivánková a kol. (2019) uvádí ve své publikaci pět zásadních rad pro pedagogy, jak postupovat se žáky v bezpečnosti na sociálních sítích. První z nich je taková, aby se sociální sítě nezavrhovaly, přece jenom v mnoha věcech nám mohou pomoci, jen je důležité žáky naučit používat sociální sítě, aby škodily co nejméně. Dále je potřeba zmínit, že co se jednou objeví na internetu čili na sociálních sítích, nikdy to nezmizí. Je to tam napořád. Na sociálních sítích lze narazit na všechno možné, co nás jen napadne. Třetí rada tedy zní, probírat s žáky obsah, na který by neměli narážet na sociálních sítích. Poslední dvě rady je možné spojit do jedné, která pak zní, že by se pedagogové měli o sociální sítě zajímat, aby jim porozuměli a mohli je zařadit do vzdělávacího procesu.

3 Trendy na sociálních sítích

Sociální sítě jsou samy o sobě trendy (Kudyn, 2021). Neustále se vyvíjejí a zdokonalují své funkce, aby vyhověly požadavkům jejich uživatelů. V roce 2023 by se měly společnosti sociálních sítí věnovat co nejvíce svým uživatelům, aby si je dokázaly udržet. Firmy by měly investovat nemalé peníze do zákaznického servisu, aby byl opravdu kvalitní a poskytoval pomoc uživatelům, když ji budou vyžadovat. Dnes existuje nespočet sociálních sítí, které si mezi sebou konkurují a pokouší se svými novými funkcemi přetahovat o nové potenciální uživatele z ostatních sociálních sítí. Cílovou skupinou jsou mladší lidé, kteří se v sociologickém pojetí nazývají mileniálové a generace Z. Vaněčková (2023a) zmiňuje osm hlavních trendů sociálních sítí v roce 2023:

1. Dnes je velice těžké se prosadit originálním obsahem ve světě sociálních sítí. V minulém roce byla v oblibě tzv. trendová videa, která se rychle šířila a každý se je snažil napodobit, nicméně v roce 2023 je pozornost upřena na originalitu a různorodost videí, která zaujmou uživatele. V oblibě jsou a budou i v budoucnosti krátká videa. Jedním z klíčových faktorů a velkých trendů je používání efektů ve videu.
2. V letošním roce se vyvíjí různé umělé inteligence, které jsou dostupné v češtině a dokáží vymyslet nápad na video, příspěvek na blog a mnoho dalších užitečných věcí, které usnadní práci. Využití umělé inteligence je zcela zdarma a může ji používat kdokoli. Nejznámější a nejpoužívanější je Chat GPT. Jedná se o jazykový software vyvinutý společností OpenAI. Jeho největší předností je rychlost a bezproblémovost. Generování přibližně jednoho tisíce slov mu zabere méně než čtyři minuty. Jelikož byl spuštěn nově, generuje aktuální a hlavní témata současnosti, ale vyzná se i v dávné historii. Na vylepšení se neustále pracuje, aby jeho generovaný text byl více lidský než robotický (Hill-Yardin et al., 2023). Řada efektů, které jsou používány na sociálních sítích, jsou tvořeny umělou inteligencí. Do povědomí uživatelů sociálních sítí se dostávají také tzv. NFT (Non-Fungible Tokens). NFT je certifikát vlastnictví na digitální věc, která je dostupná pouze ve virtuálním prostředí. Za NFT lze považovat například hudební skladby, umělecká díla nebo GIFy (Thaddeus-Johns, 2021). Velké korporace již začaly s testováním NFT na sociálních platformách. NFT budou vyhledávat uživatelé, kteří se zajímají o digitální aktiva a zároveň implementace NFT

na sociální síť může přinést influencerům nové sledující. Je jen otázkou času, kdy bude možnost NFT nakupovat a prodávat na velkých sociálních sítích. První by měl být zřejmě Instagram od společnosti Meta. Díky této novince očekávají zakladatelé větší tržby ze sociálních platforem (Vaněčková, 2022b).

3. Dalším trendem, který začíná hrát důležitou roli na sociálních sítích, je uzavřená skupina. Mělo by to fungovat na principu toho, že některé profily budou přístupné jen předplatitelům neboli subscribers, jako je to například u systému Patreon. Na této sociální síti si autoři účtují poplatek za to, že dotyčný uvidí jejich vytvořený obsah. Jedná se tedy o jakousi uzavřenou komunitu osob, která využívá výhod z předplatného (Patreon, 2023). Něco podobného existuje na sociální síti Facebook, kde je možnost vstupovat do uzavřených skupin. Tvůrci usilují těmito skupinami budovat si rozsáhlou základnu věrných sledujících a také chtějí rozhodovat, komu svůj obsah zpřístupní.
4. Transparentnost je jedním z dalších trendů současné doby. Sociální sítě jsou plné potencionálních kupců zboží, a tak není divu, že různé značky zkouší propagovat své výrobky právě přes moderní technologie. Firmy oslovují tvůrce s velkými počty sledujících a žádají je o propagaci jejich výrobku za peněžitou odměnu. Ve většině případů se mezi sebou dohodnou, neboť tvůrci stačí natočit kupříkladu minutové video o daném výrobku, připe na lištu placené partnerství s danou firmou a vydělá si nemalé peníze, naopak firma prostřednictvím natočeného videa získá nové nakupující. Dá se hovořit o tom, že je to pro obě strany výhodné. Problém nastává, když má tvůrce uzavřenou smlouvu s firmou a poruší kodex transparentnosti, v tom případě je spolupráce ukončena.
5. Používání klíčových slov na sociálních sítích je v dnešní době zásadní. Každý uživatel, který usiluje o zviditelnění sebe nebo svého příspěvku by měl umět využívat SEO (search engine optimization), což znamená v českém překladu optimalizace nalezitelnosti. Je to metoda, která zařídí, aby byl příspěvek jednoduše dohledatelný a zobrazen co nejvíce uživateli. Stejně jako SEO je trendem používání hashtagů. Označuje se znakem #. Populární je zejména na platformách Instagram, Twitter a TikTok. Pomocí hashtagu je snazší oslovovat klíčové publikum, pro které je příspěvek vytvořen (Macarthy, 2018).
6. Velice populární je zabývání se kontroverzními tématy, která hýbou světem. V současnosti mnoho tvůrců na sociálních sítích tvoří obsah o tématech, na která společnost nahlíží ze dvou pohledů a nelze se shodnout, co je správné. Autor takových

videí musí počítat s pozitivní i negativní odezvou od svých či nových sledujících, ale přispívají k jeho image.

7. Trendem na sociálních sítích je i obsah generovaný uživatelem. Do jisté míry to souvisí s bodem 4. Firmy vyhledávají influencery ke tvorbě videí, která vypadají jako recenze. Tvůrci jsou za taková videa placeni. Obecně se očekává, že firmy budou vyhledávat více tvůrců na sociálních sítích pro tvorbu obsahu generovaný uživatelem, v tomto případě mají šanci na oslovení i tvůrci s menšími počty sledujících. Uvádí se, že čím více kladných recenzí, tím více prodeje. Negativita trendu tkví v tom, zda opravdu tvůrci vřele doporučují kvalitní produkt anebo zatím vidí jen snadno vydělané peníze.
8. Posledním trendem, který probíhá na sociálních sítích v roce 2023, je podle Vaněčkové (2023a) zákaznický servis. Lidé si v době moderních technologií zvykli mnohem více nakupovat přes sociální sítě, které je nutno podpořit dobře vybaveným zákaznickým servisem. Pokud má firma dobře zvládnutý zákaznický servis, dokáže, že jí na zákaznících záleží. Hlavním znakem výborně propracovaného zákaznického servisu je rychlá odezva zákazníkovi.

Novým trendem na sociální síti Instagram je sdílená poznámka, která byla spuštěna v roce 2023. Najdeme ji v záložce zprávy, kde poté kliknutím na profilový obrázek můžeme přidat poznámku o tom, co se nám právě stalo, co jsme viděli a podobně. Ke sdílené poznámce nedávno přibýlo vybírání oblíbené písně. Uživatel zvolí nejoblíbenější píseň a může ji sdílet přátelům, kteří ho sledují (Instagram, 2023). Fenomémem, který se ve velké míře objevuje na sociální síti TikTok, jsou videa s tematikou ASMR neboli Autonomous Sensory Meridian Response. Jedná se o příjemný zážitek, který funguje jako relaxace. Tvůrce ASMR využívá svých úst a kvalitního mikrofonu (Tichá, 2019). Dalším trendem jsou vzdělávací videa, která jsou zaměřena na správnou výslovnost anglického jazyka. Trendům na sociální platformě YouTube je věnována samostatná funkce, kde jsou zobrazovány nejvíce populární videa za určitou dobu (Čech, 2022). Nejoblíbenějším trendem uživatelů jsou krátká videa, jak je známe z platformy TikTok, nazývaná YouTube Shorts (Youtube, 2023). Uživatelům YouTube se zobrazují stejná trendy videa a obměňují se každých 15 minut (Google, 2023).

4 Sociální sítě jako nástroj vzdělávání

Následující kapitola bude zaměřena na využívání sociálních sítí ve vzdělávacím procesu. Dnešní moderní doba, ve které žijeme, dává možnost pedagogům a žákům efektivně využívat sociální sítě nejen pro pobavení či komunikaci, ale také pro vzdělávací účely, a to jak přímo ve školním prostředí, tak i mimo něj.

Sociální sítě úzce souvisejí s průřezovým tématem Mediální výchova, která je obsahem Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). Mediální výchova žákům předkládá základní poznatky, které se vztahují na práci s médii a mediální komunikaci. Dalším cílem Mediální výchovy je vybavit žáka správnému vyhodnocení mediální informace z pohledu pravdivosti. Dále toto průřezové téma slouží k tomu, aby žák dokázal ovládat na základní úrovni mediální gramotnost. Žák by si měl osvojit základní informace o současných médiích a měl by se aktivně zapojovat do mediální komunikace. Dále by měl naplnit schopnost vybrat si odpovídající médium k naplnění nejrůznějších potřeb. Mediální výchova má úzké vazby na různé vzdělávací oblasti. Jednou z nich je Informační a komunikační technologie, kde se především jedná o ověřování a analýzu sdělení jako zdrojů informací. Druhou oblastí vzdělávání, se kterou je Mediální výchova propojena, je Jazyk a jazyková komunikace, která žáka připravuje na osvojení si základních pravidel mluveného a psaného projevu. Další oblastí je Člověk a společnost, kde se společně s Mediální výchovou podílejí na utváření hodnot dnešní doby a porovnávají různé fenomény a procesy v evropském či celosvětovém měřítku. Poslední oblastí je Umění a kultura. Tato oblast přispívá v rozeznávání jazykových kódů, které média využívají. (RVP.cz, 2023). „*Ačkoliv je mediální výchova v českém vzdělávacím systému zakotvena již řadu let, z praxe učitelů a dostupných výzkumných šetření vyplývá, že její implementace do vzdělávacího procesu není dostatečná, resp. je nedostatečná*“ (Smola, 2021, s. 138).

Strach (2010, s. 86) ve své publikaci zmiňuje čtyři základní body, ve kterých lze využívat sociální sítě v rámci vzdělávání. „*1. Ve výuce jako prostředek k mapování politické ekonomické a kulturní situace. 2. V domácí přípravě jako nástroj doučování a konzultaci mezi učitelem a žáky a mezi žáky navzájem. 3. V sociální oblasti jako nástroj pro zlepšení vztahů mezi spolužáky. 4. Pro komunikaci mezi rodiči a školou a mezi rodiči navzájem.*“ Svoje poznatky zakládá na tom, že současní pedagogové se musí dokázat pohybovat v online digitálním prostředí a že žáci projevují enormní zájem o sociální sítě jako takové.

V dnešní moderní době by se tedy neměla pokládat otázka, zda využívat sociální sítě ve vzdělávacím procesu, ale pedagogové by se měli zaměřit na otázku, jakým způsobem je používat, aby to bylo co nejvíce prospěšné pro obě strany učitel-žák. Sociální síť Facebook je podle statistik nejpoužívanější platformou vůbec. Facebook lze uplatnit ve výuce především v domácí přípravě žáků, jelikož slouží primárně ke komunikaci v reálném čase. Žáci si mezi sebou vyměňují poznámky, sdílejí nové poznatky a pomáhají si při řešení domácích úkolů. Pedagogové mohou na Facebooku zakládat uzavřené skupiny, které si pojmenují podle tříd, ve kterých vyučují a rozdělí si žáky pro lepší přehlednost. Poté mohou žákům přes skupinu sdílet různé zajímavé články, posílat domácí úkoly, komunikovat při různých problémech, zadávat termíny testů a mnoho dalšího. Dalším faktem je, že Facebook umožňuje pedagogovi sledovat aktivitu žáků. Jediným úskalím v tomto ohledu je nutnost být na Facebooku přáteli. To znamená, že učitel může přijít o část svého soukromí, ale sociální síť nabízí mnoho funkcí na utajení osobně důležitých údajů. A samozřejmě nejdůležitějším faktorem, aby se Facebook mohl takto využívat, je přístup k internetu (Vohradský, 2010). Strach (2010) se domnívá, že využívání sociálních sítí v domácí přípravě může ušetřit mnoho práce pedagogům, kteří pak mají více času ve výuce se věnovat propojováním předešlých poznatků s novými, které si žáci individuálně nastudovali v rámci skupiny například na Facebooku nebo Twitteru. A v neposlední řadě výuka pomocí sociálních sítí zlepšuje klima třídy. Příkladem využití sociální sítě Facebook ve výuce může být projekt Elizabeth Delmatoff. Tato učitelka vyučuje na základní škole v Portlandu. Delmatoff vytvořila diskuse k předmětům, které vyučovala a vkládala do nich úkoly, které poté žáci vyplňovali. Ačkoliv tato aktivita nebyla nijak známkována, výsledky projektu byly znamenité. Snížila se absence na jejích hodinách a žáci začali dosahovat lepších studijních výsledků (Kopecký, 2012).

Sociální síť YouTube, stejně jako Facebook, lze využít jako nástroj pro vzdělávání, jelikož obsahuje mnoho videí, která mají složku informační a vzdělávací. V každém předmětu lze najít způsob, jak ono edukační video využít. Děti v dnešní době čím dál více času tráví u sledování videí, která jsou tvořena jako zábavní obsah a mnohdy nevědí, že videa mohou plnit i edukační funkci. YouTube obsahuje vzdělávací videa, která může pedagog využít jako doplněk při vykládání učiva, k inspiraci nebo jako podnět k diskusi. Videa se také dají použít jako domácí úkol, kdy pedagog zašle pomocí jiné sociální sítě zdroj videa a žáci mají za úkol video shlédnout a vypsát si důležité body, nebo odpovědět na zadané otázky. Pokud je učitel obzvlášť aktivní, může sám tvořit edukační videa na YouTube, získá si tím respekt a uznání od svých žáků, a oni se ještě dozvědí mnoho zajímavostí, které v klasické vyučovací hodině

nezazněly (Hažmuková, 2021). V roce 2018 provedla Budínová (2018) výzkum, který se zabýval tím, zda učitelé na druhém stupni základní školy využívají ve výuce videa z YouTube. Z výsledků výzkumu je patrné, že pedagogové s praxí méně než 10 let využívají videa z YouTube stejně jako pedagogové s praxí 11 let a více. Příklady těch nejznámějších edukativních kanálů na platformě YouTube představuje ve svém článku Ostrý (2019). Jedním z nich je Otevřená věda od Akademie věd, kde je nejúspěšnější serií NEZkreslená věda. Pro nadšence fyziky je poutavým kanálem Veritasium, kde zakladatel Derek Muller vysvětluje základní principy fyziky. Kanál Atlas Pro se věnuje všem složkám geografie. Pro angličtináře je zajímavým kanálem Videacesky.cz, který je provozovaný Mladou frontou a jedná se o pořady v anglickém jazyce s českými titulky.

Jak bylo zmíněno v podkapitole 1.4.4, TikTok umožňuje vytvářet krátký a kreativní obsah, který je pak sdílen a šířen na internetu. TikTok je nejoblíbenější sociální sítí u žáků na základní a střední škole, proto by si pedagogové měli uvědomit vzdělávací potenciál této sítě a nebrat ji jako překážku (Orság, 2020). Na druhou stranu je potřeba zmínit varování, které vydal Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. Toto varování bylo vyhlášeno z důvodu možného až velmi pravděpodobného úniku osobních dat v důsledku používání aplikace TikTok. Podle NÚKIB není varování závazné pro fyzické osoby, ale je na místě větší obezřetnosti. Záleží na každém jednotlivci, zda TikTok využívat bude či nikoliv (NÚKIB, 2023). Existují tři skupiny učitelů podle názorů na TikTok. První skupina ho vnímá jako sociální síť s nevhodným obsahem, druhá jej vidí jako další sociální síť určenou jen pro zábavu a třetí skupina, která dokáže využít vzdělávací potenciál, jenž platforma nabízí (Mašek, 2021). Dnes je moderním vzdělávacím trendem tzv. mikroučení jinak nanovýuka. Jedním z důvodů tohoto trendu může být právě TikTok. Při scrollování (projíždění) TikToku jsme se naučili upírat pozornost na první vteřiny sledovaného videa, pokud nás neoslovilo, pokračovali jsme ve scrollování. Jedná se tedy o průkazné ovlivnění času pozornosti, které se přeneslo až do školního prostředí. TikTok je zároveň zdrojem rychlého šíření informací z dění ve světě, ať už se jedná o témata politická, sportovní nebo ekonomická. Někteří učitelé používají TikTok jen pro předávání svých zkušeností a tipů pro začínající pedagogy, ale čím dál více pedagogů využívá sociální síť jako produkt vzdělávání a nahrávají vlastní kreativní obsah, který je dostupný všem, kdo o něj mají zájem. Příkladem takových učitelů jsou Andrea Nguyen, Jaroslav Vídeňský nebo Daniel Pražák (Mašek, 2021).

Prvotně Instagram vznikl k pořizování a sdílení fotografií mezi uživateli. Dnes plní mnohem více funkcí a dá se využívat dokonce jako vzdělávací nástroj. Při používání

Instagramu ve výuce by měl pedagog používat jiný účet než ten osobní. Takový účet bude sloužit jen pro výukové potřeby a interakci se žáky. Pomocí sociální sítě Instagram si mohou žáci vyměňovat názory na různá zajímavá témata, tvořit skupiny mezi sebou a učitelem podobně jako na Facebooku, sdílet fotografie a videa ze zajímavých míst, které navštívili. Dále může být Instagram skvělým nástrojem pro podporu vzdělávání se v cizím jazyce. Spencer (2012) jmenuje aktivity, které lze zařadit pedagogů do výukových hodin. Těmi aktivitami jsou například procvičování gramatiky v popiscích u fotografie či videa, hledání metafor, sdílení umění a vytvoření si vlastního hashtagu pro třídu a přes něj sdílet své výtvořky. Používání Instagramu tedy pomáhá žákům vytvářet nápady s relevantním obsahem a dodává jim zážitek z učení. Pro pedagogy může být efektivním a inovativním nástrojem pro zkvalitnění výuky (Handayani, 2016).

Ke vzdělávacím účelům může pedagog používat sociální síť Twitter, která je v České republice velmi málo používána k edukaci oproti například USA. Může sloužit jako ostatní sociální sítě ke komunikaci nebo vyhledávání zdrojů. Učitel má možnost na Twitteru založit tzv. Tweetwall (Twitter stěna), kde pomocí univerzálního hashtagu sdružuje veškerou komunikaci se žáky. Na konci vyučovacího dne může Twitter pedagogovi posloužit jako shrnutí probrané látky (Rambousková, 2015).

Snapchat hraje, ze všech jmenovaných sociálních sítí, nejmenší roli ke vztahu vzdělávání, neboť funguje na principu krátkých mizejících zpráv či fotek. Učitel ho může použít jako nástroj, prostřednictvím kterého zašle žákům návod k vyřešení úlohy. Nejčastější uplatnění lze pozorovat v zeměpisu nebo matematice (Dobosiová, 2015).

Sociální sítě tedy mohou být velmi účinným a efektivním nástrojem vzdělávání, pokud se používají správným způsobem. Mají nespočet funkcí k výuce a každá se dá používat odlišným způsobem. Lze využívat i jiné sociální sítě, ale tato práce je zaměřena na ty, co jsou nejvíc „in“ očima žáků. O sociálních sítích tedy můžeme hovořit jako o jednoduchým a zadarmo dostupným výukovým systémem (Novák, 2014).

5 Vztah učitel a žák na sociálních sítích

Nejprve je potřeba si vysvětlit vztah učitel–žák mimo virtuální prostředí. Učitel i žák se společně podílejí na utváření klimatu ve třídě. Průcha (2009, s. 374) definuje vztah mezi nimi následovně: „*Mezilidský vztah, který ovlivňuje průběh i výsledek učitelova vyučování, žákova učení, kvalitu jejich spolupráce, sociální percepci, emocionální a motivační aspekty výuky.*“ Vztah mezi učitelem a žákem bývá velmi často ovlivněn mnoha faktory, jako jsou například emoce, nálada, city a podobně, proto je velmi často tento vztah chápán jako osobní. Různí sociologové zdůrazňují, že v pedagogické činnosti, kterou učitel zrovna vykonává, se jedná o vztah neosobní, neboť každý z nich zastává jinou sociální roli (Mareš a Křivohlavý, 1995).

Společnost, obzvláště rodiče dětí, už odjakživa nahlíží na profesi učitele jako velmi důležitou. Má za to, že učitel může ovlivňovat žáky oběma směry jak kladně, tak záporně. Učitel prostřednictvím svých postojů a svým vystupováním vštěpuje žákům nějaké vzorce chování, které žák může akceptovat a přijmout je za své, a pak se podle toho chovat anebo je naprosto odmítnout. Podle toho je pak vztah považován jako ideální nebo ne. Ideální vztah žák–učitel by měl vznikat oboustranně a musí se na něm podílet jak pedagog, tak samotný žák. Gordon (2015) hovoří o pěti základních vlastnostech, které utvářejí idylický vztah mezi těmito činiteli vztahu. Jedná se o vzájemnou spokojenost, samostatnost, transparentnost, vzájemnou prospěšnost a v neposlední řadě zájem. Pokud není zájem o to nastolit dobré vztahy buď ze strany učitele nebo žáka, nikdy nevznikne ideální vztah (Gordon, 2015).

Důležitým vztahem je pak i ten, který se odehrává v on-line prostředí. Dnešní moderní doba přináší téměř neomezený přístup k internetu a rozvoj sociálních sítí, které jsou ve velké oblibě žáků. Znamená to, že dnešní a budoucí generace učitelů mají před sebou vynikající nástroj pro elektronickou komunikaci se žáky a jejich rodiči. Co se týče přátelství mezi učitelem a žákem na sociálních sítích, jedná se o velmi diskutované téma současnosti. Někteří pedagogové tvrdí, že přátelství na sociálních sítích je ku prospěchu obou zúčastněných a posiluje respekt a důvěru žáka v učitele. Jiní zase argumentují tím, že je to neprofesionální a přátelství učitel–žák by se mělo tvořit až v té době, kdy učitel není vyučujícím daného žáka. Z těchto pohledů lze tedy vyvodit závěr, že se jedná o velmi kontroverzní téma, které bude ještě dlouho diskutované ať mezi širokou veřejností, tak mezi učiteli. Jednou z klíčových vlastností učitele je profesionalita. Učitel by měl být schopen se chovat profesionálně za každé situace, tudíž i na sociálních sítích. Pokud se tedy pedagog rozhodne o přátelství a komunikaci v rámci sociálních sítí, měl by mít schopnost rozeznat, jaké osobní informace

odhalit svým žákům. Nejlepší variantou pro tento vztah se jeví, když si učitel založí profesionální profil na sociální síti, kde se nebudou objevovat věci z jeho soukromého života, přece jenom učitel je pro žáky vzorem v mnoha oblastech. Takový účet může poté velice dobře fungovat pro komunikaci a upevnění vztahu mezi učitelem a žákem. Jelikož je většina sociálních sítí dostupná až od 13 let, není možné uzavírat on-line přátelství se žáky mladšího věku. Výjimkou by byl jedině souhlas od rodičů. Tento trend využívají zahraniční školy, nejvíce v USA, aby podporovaly využívání sociálních sítí ve vzdělávacím procesu (Pávová, 2011).

5.1 Postavení škol k používání digitální technologie ve výuce

Současná situace ve školství je taková, že defacto všechny školy jsou připojeny na internet, mají technologická vybavení v podobě stolních počítačů, notebooků, interaktivních tabulí nebo tabletů. Problémem je, že většina digitálních technologií se nachází jen v některých učebnách, primárně v těch určených k výuce informatiky. Dalším problémem se zdá být malá podpora škol v oblasti vzdělávání pedagogů v informačních a digitálních znalostí. Třetí a největší potíží ve školách je rychlost vývoje těchto technologií. V mnoha školách se nachází technologická zařízení, která jsou zastaralá. V digitální strategii vzdělávání jsou vymezeny tři základní priority, jak zlepšit zapojení technologií do výuky. Těmi jsou efektivní řízení vzdělávacího systému, snížení nerovnosti ve vzdělání a podpora kvalitní výuky a pedagogů. Lze tedy mluvit o tom, že postavení českých škol k technologiím je kladné, jen je potřeba zbavit se zmíněných nedostatků. Mnoho škol už podporuje využívání sociálních sítí ve výuce, ale jen malé procento pedagogů tak činí. Význam digitálních technologií, a především sociálních sítí bude v budoucnu narůstat. Školy by tedy měly zajistit vzdělanost pedagogů v tomto oboru (Čapková, 2018).

Empirická část

6 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumu pro tuto diplomovou práci bylo zjistit, co žáky 8. a 9. ročníků základních škol vede k využívání sociálních sítí a jak je pro ně důležité jejich používání ve výuce a také jak je do výuky zařazují samotní učitelé. Další dílčí cíle jsou zaměřeny na sociální sítě, které pedagogové používají ve výuce. Diplomová práce tedy poskytne dva úhly pohledu. Jedním bude pohled od žáků, kteří vyplňovali vytvořené dotazníky a druhý pohled na používání sociálních sítí bude od vyučujících, kteří mi věnovali svůj čas a poskytl rozhovory.

6.1 Výzkumné otázky

V rámci smíšeného výzkumného šetření byly v práci položeny 2 hlavní a 2 dílčí výzkumné otázky.

VO1: Jakou důležitost přikládají žáci využívání sociálních sítí ve vzdělávání?

VO2: Jakým způsobem využívají sociální sítě učitelé základní školy v rámci vzdělávacího procesu?

Dílčí výzkumné otázky:

Jak vnímají žáci bezpečnost na sociálních sítích?

Jak se odlišují názory na sociální sítě s věkem učitelů?

7 Metody a procedury výzkumu

7.1 Metodologický přístup

Pro zhotovení empirické části práce byly zvoleny dva odlišné přístupy. Prvním z nich bylo kvalitativní šetření, které se provedlo formou rozhovorů s pedagogy. Druhým zvoleným přístupem bylo kvantitativní šetření, které bylo zaměřeno na žáky osmých a devátých ročníků vybraných základních škol. Jednalo se o metodu dotazníkového šetření. Zjištěné poznatky poté budou analyzovány.

Definici kvalitativního výzkumu smysluplně popisují ve své publikaci Švaříček a Šedřová (2007, s. 17): „*Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a sociální realitu.*“ Hendl (2006) ho charakterizuje jako silnou interakci výzkumníka s dotazovanými jedinci. V této diplomové práci byla použita metoda strukturovaného rozhovoru. Jde o takový typ rozhovoru, kdy má výzkumník otázky pro respondenta předem připravené, aby nedocházelo k velkým odlišnostem v rozhovoru (Gavora, 1996).

Pro tuto práci byla použita metoda dotazníku, která je součástí kvantitativního výzkumu. Hendl (2008) o kvantitativním výzkumu tvrdí, že jde o testování velkého počtu respondentů za pomoci dotazníku, pozorování nebo testů. Na něj navazuje Gavora (2010), který považuje za jednu z největších výhod tohoto výzkumu rychlost analýzy dat. Dotazník byl vytvořen elektronicky a poté předán v písemné podobě žákům prostřednictvím jejich vyučujících. Dotazník obsahoval spíše uzavřené otázky, ale objevily se v něm i otázky otevřené.

7.2 Výzkumný soubor

Výzkumný vzorek pro realizaci výzkumného šetření byl tvořen 2 základními školami, které chtěly zůstat v anonymitě. Do kvantitativního výzkumu se za pomoci dotazníku zapojilo 220 respondentů z osmých a devátých ročníků, kterým mnou vytvořený dotazník rozdali učitelé. Z osmých tříd se účastnilo výzkumu 117 žáků a z devátých tříd 103 žáků.

Kvalitativní výzkum byl proveden v podobě rozhovorů s 6 učiteli, kteří vyučují na stejných základních školách, kde bylo realizováno dotazníkové šetření. Pro zachování anonymity učitelů jsou v práci použita smyšlená jména, která jsou v podobě tvaru pan/paní a nějakého počátečního velkého písmena. Při výběru pedagogů nebyl brán zřetel na jejich předmětové aprobace, ale pro lepší přehlednost byly zohledněny v tabulce číslo 4.

Tabulka č. 3: Počet respondentů dle tříd

	Třída	Počet respondentů
1.	8.	117
2.	9.	103

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4: Učitelé základních škol

	Jméno	Věk	Praxe	Aprobované předměty
1.	Pan H.	32 let	6 let	fyzika – tělesná výchova
2.	Paní J.	53 let	24 let	český jazyk – výchova k občanství
3.	Pan M.	28 let	3 roky	zeměpis – výchova k občanství
4.	Pan V.	56 let	21 let	zeměpis – fyzika
5.	Paní S.	29 let	4 roky	dějepis – anglický jazyk
6.	Paní K.	27 let	1 rok	matematika – informatika

Zdroj: Vlastní zpracování

7.3 Sběr dat

Výzkumné šetření se uskutečnilo kvůli anonymitě na dvou nejmenovaných základních školách v okrese Benešov ve Středočeském kraji. Prvně byli hledáni učitelé, kteří budou ochotni a věnují svůj čas pro tento výzkum. Poté bylo na řadě kontaktovat základní školy, respektive ředitele školy, zda je vůbec možné provést onen výzkum na jejich škole. Oba ředitelé byli ochotni spolupracovat. Následovalo domluvení osobních setkání s vyučujícími, kteří poskytli podklady pro kvalitativní výzkum v podobě rozhovorů. Kvůli časové vytíženosti některých učitelů bylo potřeba rozhovor realizovat přes komunikační platformu Zoom. Dohromady se této části výzkumného šetření zúčastnilo 6 respondentů, kterým byly pokládány předem zpracované otázky. Pod příslibem, dodržení jejich anonymity a následného vymazání po zpracování, bylo možno rozhovory nahrávat na mobilní telefon, což následně usnadnilo práci při převedení do psaného textu. Časová délka, po kterou probíhal rozhovor, byla individuální pro každého respondenta, neboť záleželo, jak obsáhlou odpověď na otázku mají. Tento způsob sběru dat byl realizován od února do května roku 2023.

Pro kvantitativní část výzkumu byl vytvořen dotazník, který byl s prosbou předán učitelům, se kterými byly prováděny rozhovory, aby je rozdali žákům osmých a devátých ročníků. Dotazníkové šetření mělo písemnou podobu. Celkově bylo rozdáno 256 dotazníků a navrátilo se 220, návratnost tedy byla skoro 86 %. Tato metoda sběru dat byla použita v dubnu roku 2023.

7.4 Analýza a zpracování dat

Data, která byla sebrána pomocí dotazníkového šetření, byla zpracovávána v tabulkovém procesoru, který nese název Microsoft Excel. Postupně byla data zapisována do tabulek podle čísel otázek, následně byla využita funkce grafů, díky kterým mohla být data analyzována. U uzavřených otázek se jednalo o graf výsečový a u otevřených otázek byl použit sloupcový graf pro lepší přehlednost.

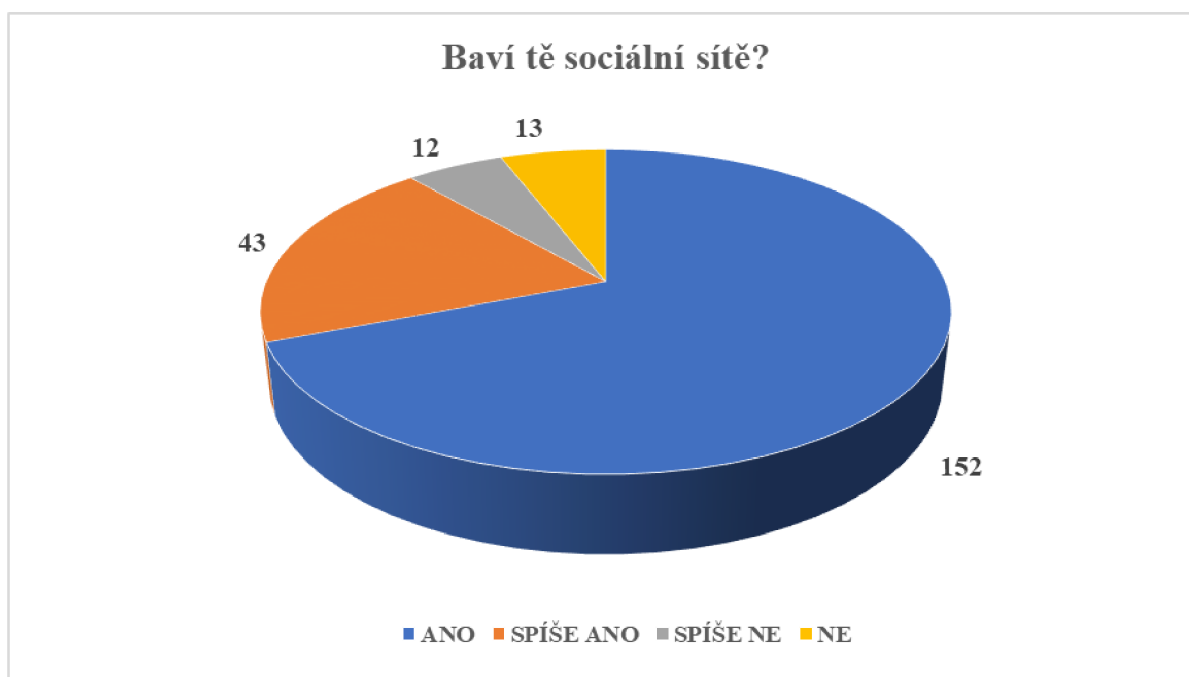
8 Vyhodnocení výzkumu

8.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Baví tě sociální sítě?

První otázka byla obecně zaměřena na to, zda žáky baví sociální sítě. Z grafu číslo 1 je naprosto patrné, že respondenty obecně baví sociální sítě. Z celkového výzkumného vzorku 220 respondentů odpovědělo 152 ano, což odpovídá 69 % a 43 spíše ano. Zbýlých 12 uvedlo spíše ne a 13 respondentů nebaví sociální sítě.

Graf č. 1: Baví tě sociální sítě?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 2: Jsi zaregistrován na nějaké sociální síti?

Tato otázka si kladla za cíl zjistit, jestli jsou respondenti zaregistrováni na jakékoli sociální síti. V dnešní moderní digitální době, kdy sociální sítě jsou trendem, není výsledek šetření překvapující. Na sociální síti je zaregistrováno 215 dotazujících, což činí 98 %. Pouze 5 respondentů uvedlo, že registrováni nejsou, v přepočtu na procenta to odpovídá 2 %.

Graf č. 2: Jsi zaregistrován na nějaké sociální síti?

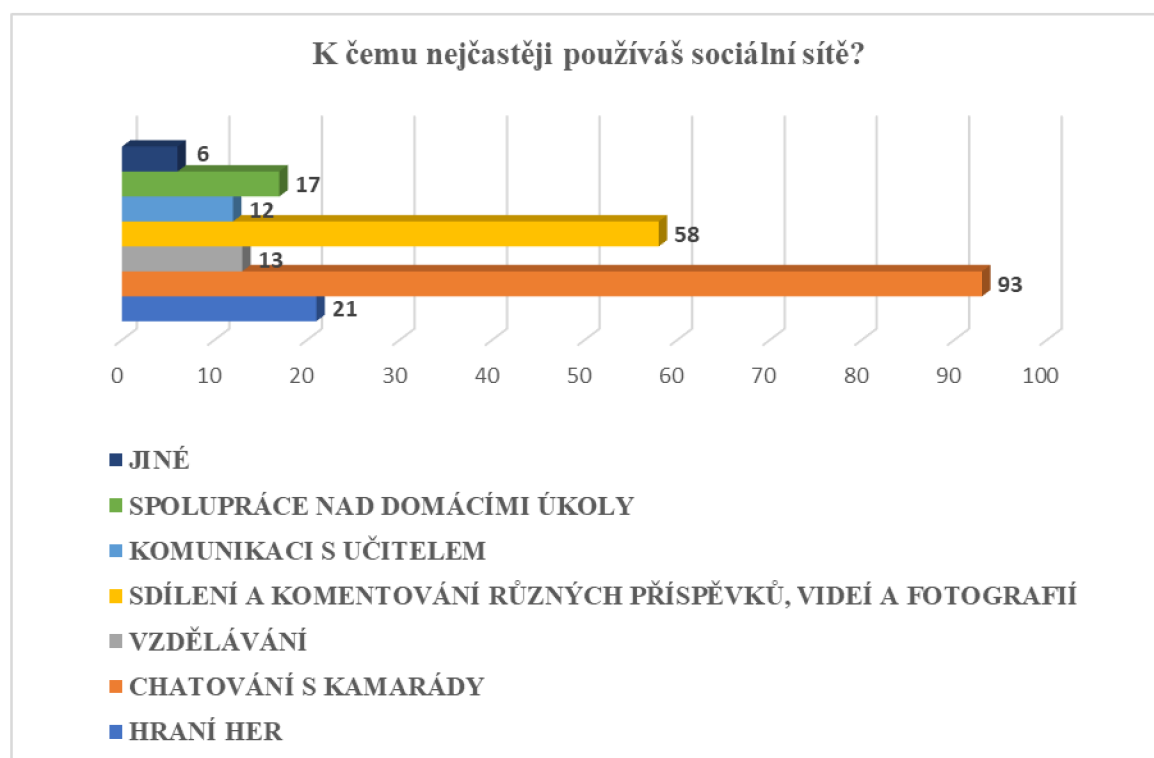

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 3: K čemu nejčastěji používáš sociální sítě?

Otázka číslo 3 reaguje na předešlou otázku číslo 2 a zabývá se tím, k čemu respondenti nejčastěji používají sociální sítě. K zakroužkování měli na výběr ze 7 odlišných možností. Nejpočetnější odpovědí nejčastějšího využívání sociálních sítí respondenty bylo „chatování s kamarády,“ to zvolilo 93 dotazujících. K této funkci také byly sociálně sítě prvotně vytvořeny. „Sdílení a komentování různých příspěvků, videí a fotografií“ zvolilo jako svou odpověď 58 respondentů, následovalo „hraní her“ s 21 zakroužkovanými odpovědi. Možnost využívání sociálních sítí ke spolupráci s ostatními na řešení domácích úkolů zvolilo 17 dotazovaných. Celkem 13 žáků si vybralo odpovědět ke „vzdělávání“, pro dalších 12 žáků je významná komunikace s učitelem pomocí sociálních sítí. Zbýlých 6 respondentů se rozhodlo pro odpověď, která znamená, že sociální sítě využívají k jiným funkcím, než byly na výběr.

Graf č. 3: K čemu nejčastěji používáš sociální sítě?

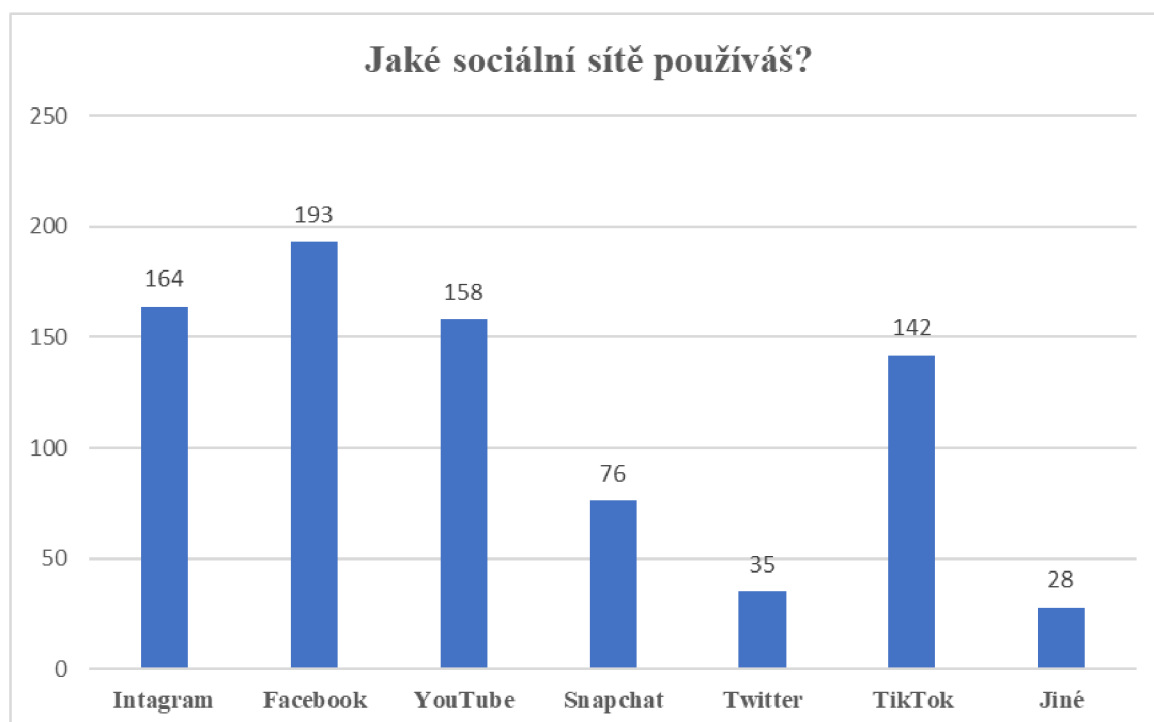

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 4: Jaké sociální sítě používáš?

Zde jsem se respondentů tázal, jaké sociální sítě běžně využívají. Jednalo se o uzavřenou otázku s vybranými možnostmi odpovědí. Pokud respondenti používají více sociálních sítí, mohli potom označit více odpovědí. Z grafu číslo 4 lze vypožorovat, že nejvíce používanou sociální sítí u respondentů je Facebook, zvolilo ho 193 respondentů. Velkých čísel poté dosáhl Instagram (164), jelikož je pod společností Meta, která má pod sebou i Facebook, a proto je výsledek logický. Dále následovaly sociální sítě YouTube (158) a TikTok (142). Méně používanou sociální sítí u žáků je Twitter, kterou uvedlo v otázce jen 35 respondentů. Celkový přehled lze vidět v grafu číslo 4.

Graf č. 4: Jaké sociální sítě používáš?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 5: Využívají se sociální sítě ve výuce na vaší škole?

Tato otázka usilovala o zodpovězení, zda se jakýmkoliv způsobem používají sociální sítě ve vyučovacích hodinách. Tím bylo myšleno, jestli učitel nějakým způsobem zapojuje sociální sítě do vyučovacího procesu v hodině. U této otázky byly výsledky rozloženy poměrně rovnoměrně. 125 dotazujících sdělilo, že se u nich na škole v nějaké míře využívají sociální sítě. Naopak 95 respondentů odpovídalo záporně.

Graf č. 5: Využívají se sociální sítě ve výuce na vaší škole?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 6: Co pro tebe používání sociálních sítí ve výuce znamená?

Následující otázka navazovala na otázku číslo 5 a měla za úkol zjistit, co pro respondenty znamená, když se sociální sítě ve škole používají. Tato otázka byla z typu otevřených. Žáci měli tedy možnost odpovědět podle svého uvážení. Odpovědi stejného nebo podobného významu byly zakomponovány v grafu číslo 6 do tvaru jedné nejpočetnější odpovědi. Například odpověď „více mě to baví“ byla sloučena s odpovědí „zábava“, která měla v otázce větší zastoupení. Jelikož se jedná o otevřenou otázku, někteří respondenti uvedli více možností, to způsobilo vyšší počet odpovědí, než je počet samotných dotazujících. Z grafu číslo 6 lze vyzorovat, že dominantní odpovědí respondentů byla „zábava“, kterou ve stejném nebo podobném tvaru napsalo 72 respondentů. Za ní následovaly tři podobně početné odpovědi, a to konkrétně „komunikace“, „technologie“ a „hry“. Dále s menším odstupem byla odpověď, která vyjadřovala, že je to něco, co respondenti dobře znají. Žáci také uváděli odpovědi, které jsou v žebříčku grafu méně zastoupeny. Jednalo se například o lepší soustředění, radost, potěšení, něco, co jim přijde jako důležité nebo dokonce odpověď nic. Pro lepší přehled všech získaných odpovědí slouží graf číslo 6.

Graf č. 6: Co pro tebe používání sociálních sítí ve výuce znamená?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 7: Zvyšuje zařazení sociálních sítí do výuky tvoji motivaci k učení?

V této otázce jsem se žáků dotazoval, jestli výuka za pomoci sociálních sítí zvyšuje jejich motivaci k učení. Většina respondentů, konkrétně 183, odpovědělo, že je u nich motivace vyšší, když jsou do výuky nějakým způsobem sociální sítě začleněny. U zbylých 37 respondentů byla odpověď záporná a sociální sítě nijak nesouvisí s jejich motivací k učení.

Graf č. 7: Zvyšuje zařazení sociálních sítí do výuky tvoji motivaci k učení?

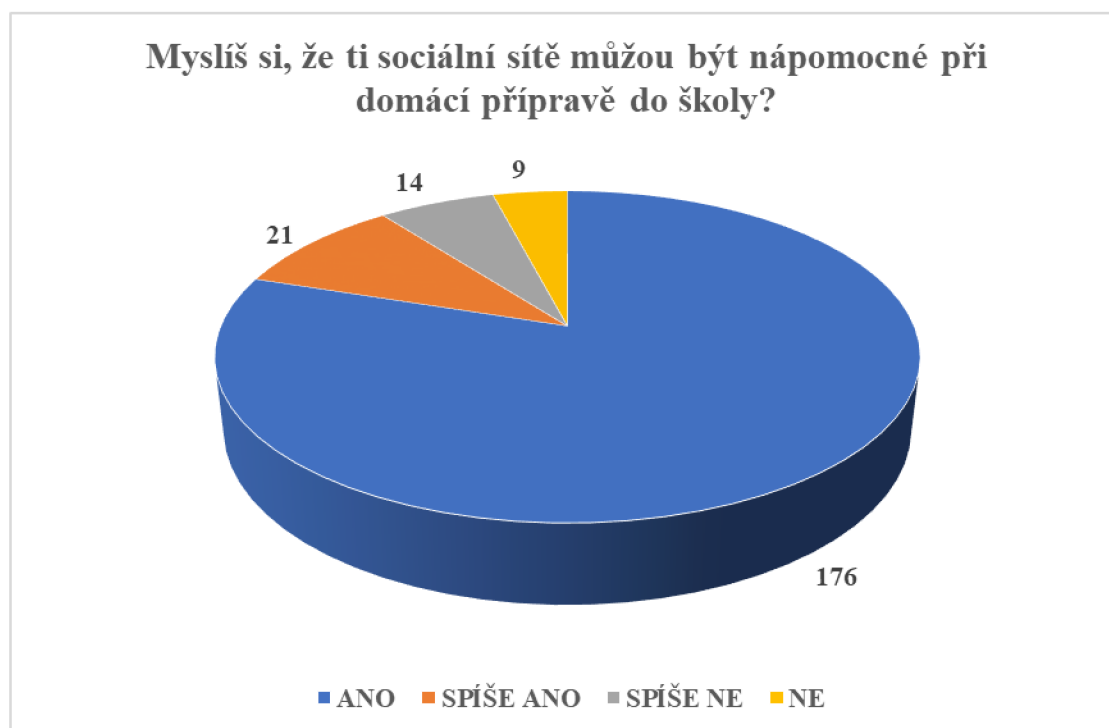

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 8: Myslíš si, že ti sociální sítě můžou být nápomocné při domácí přípravě do školy?

Tato otázka zkoumala, zda se respondenti domnívají, že sociální sítě mohou být nápomocnou pomůckou v jejich domácí přípravě do školy. Z výsledků grafu číslo 8 očividně vyplývá, že si to žáci skutečně myslí, neboť kladně odpovědělo 197 dotazujících a pouze 23 dotazujících se domnívá, že jim sociální sítě nemají co nabídnout v kontextu domácí přípravy do školy.

Graf č. 8: Myslíš si, že ti sociální sítě můžou být nápomocné při domácí přípravě do školy?

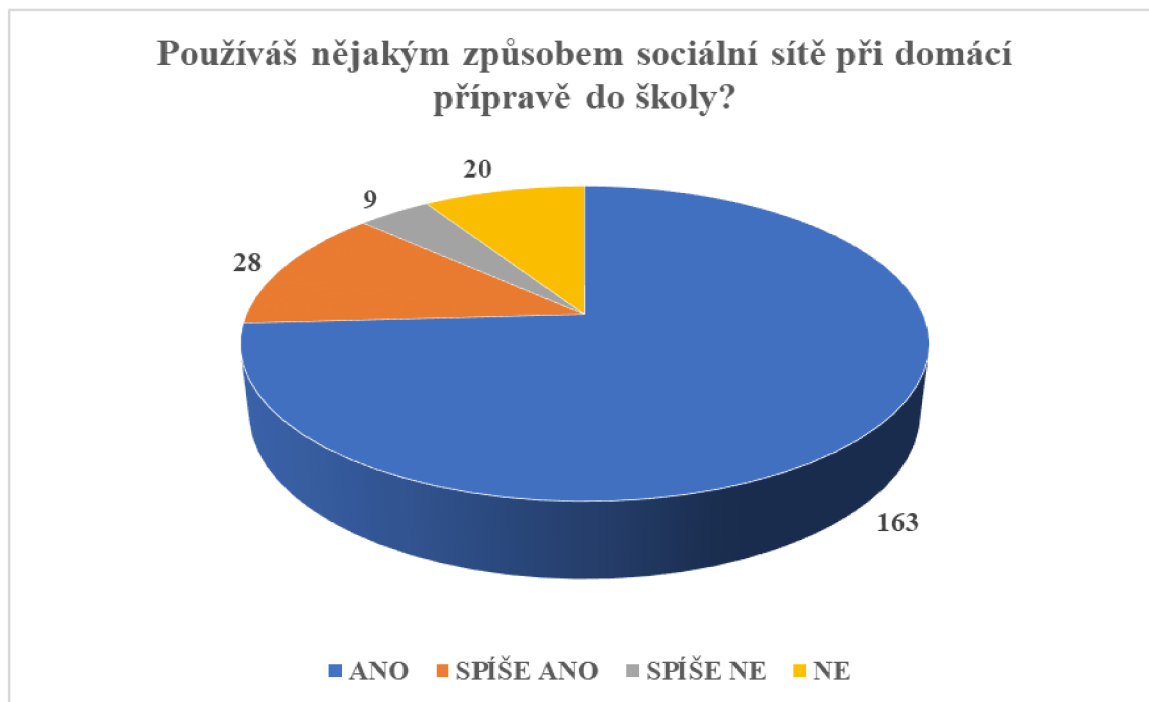

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9: Používáš nějakým způsobem sociální sítě při domácí přípravě do školy?

Otázka číslo 9 postupně navazuje na otázku předešlou. Zde jsem se žáků zeptal, jestli jakýmkoliv způsobem používají sociální sítě v průběhu domácí přípravy, což zahrnuje i domácí úkoly. Odpovědi u otázky číslo 8 a číslo 9 jsou skoro totožné, což může napovídat, že respondenti důkladně čtou otázky a chtějí odpovídat dle skutečnosti. Celkem 191 respondentů sdělilo, že nějakým způsobem sociální sítě při domácí přípravě využívají. Pouze 29 respondentů uvedlo, že sociální sítě nehrají žádnou roli v jejich přípravě do školy.

Graf č. 9: Používáš nějakým způsobem sociální sítě při domácí přípravě do školy?

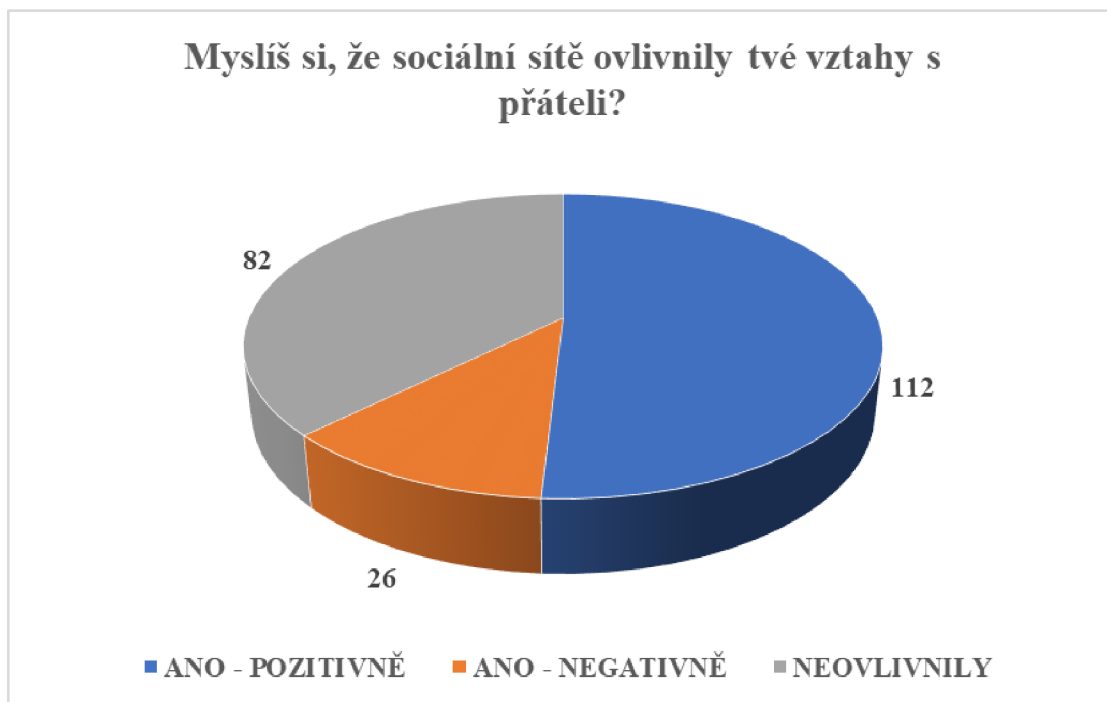

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10: Myslíš si, že sociální sítě ovlivnily tvé vztahy s přáteli?

Touto otázkou jsem zjišťoval, jestli sociální sítě ovlivnily přátelství respondentů. Dotazující měli na výběr mezi „ano – pozitivně“, „ano – negativně“ anebo „neovlivnily“. Z výsledků grafu číslo 10 lze pozorovat, že sociální sítě pozitivně ovlivnily přátelství 112 respondentů, tedy více než poloviny z nich. Negativní zkušenosti má 26 respondentů. Poměrně hojně zastoupení má odpověď, která vypovídá o tom, že se sociální sítě nijak nepodepsaly na přátelství respondentů. Tuto možnost zvolilo 82 dotazujících, což činí 37 %.

Graf č. 10: Myslíš si, že sociální sítě ovlivnily tvé vztahy s přáteli?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 11: Cítíš se na sociálních sítích bezpečně?

Tato otázka byla zaměřena na to, zda se respondenti cítí bezpečně v prostředí sociálních sítí, tedy i na internetu. Nebezpečí na sociálních sítích nepocítuje 192 respondentů, tudíž většina považuje sociální sítě za bezpečné místo. Pro pouhých 28 respondentů jsou sociální sítě nějakým způsobem nebezpečné a necítí se na nich komfortně.

Graf č. 11: Cítíš se na sociálních sítích bezpečně?

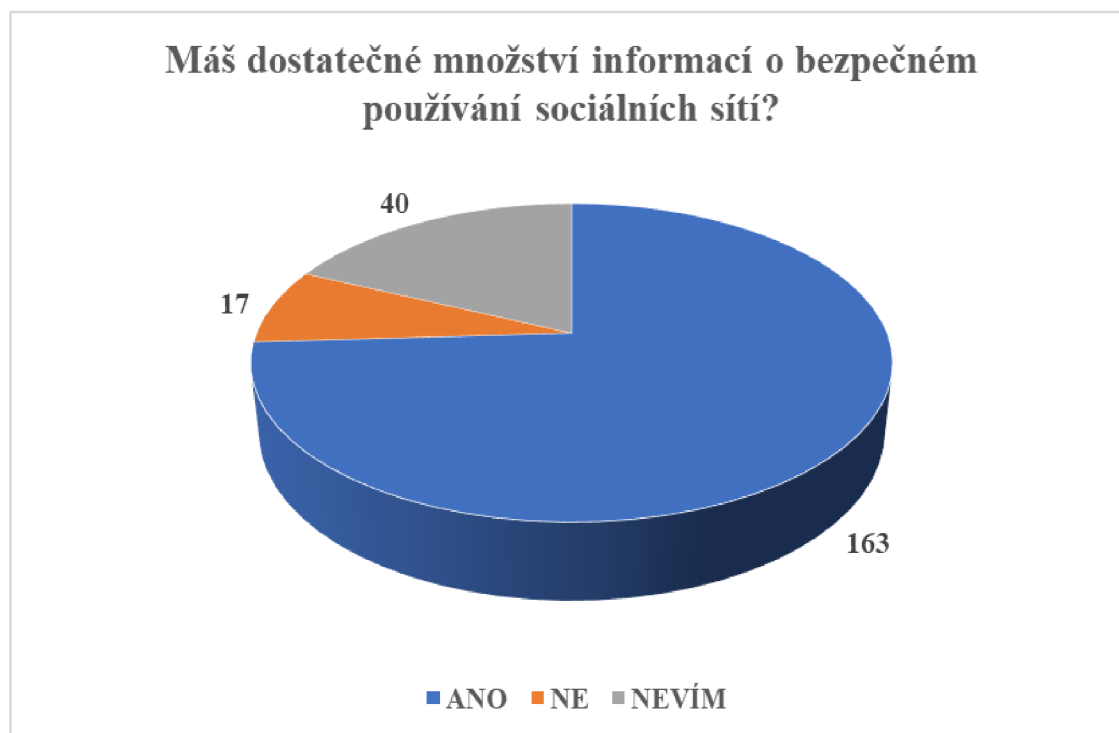

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 12: Máš dostatečné množství informací o bezpečném používání sociálních sítí?

Touto otázkou jsem navazoval na otázku číslo 11 a ptal jsem se žáků, jestli se jim dostalo dostatečné množství informací, aby dokázali bezpečně používat sociální sítě. V této otázce měli žáci na výběr ze tří možností, kterými byly „ano“, „ne“ a „nevím“. Očekával jsem podobné výsledky jako vyšly u otázky číslo 11, což se ve své podstatě potvrdilo. Celkem 163 respondentů, což je 74 %, zaškrtnulo odpověď „ano“, tedy mají dostatek informací k bezpečnému používání sociálních sítí. Odpověď „ne“ zvolilo 17 žáků a 40 žáků vybralo, že si nejsou jisti, zda mají nebo nemají dostatek informací.

Graf č. 12: Máš dostatečné množství informací o bezpečném používání sociálních sítí?

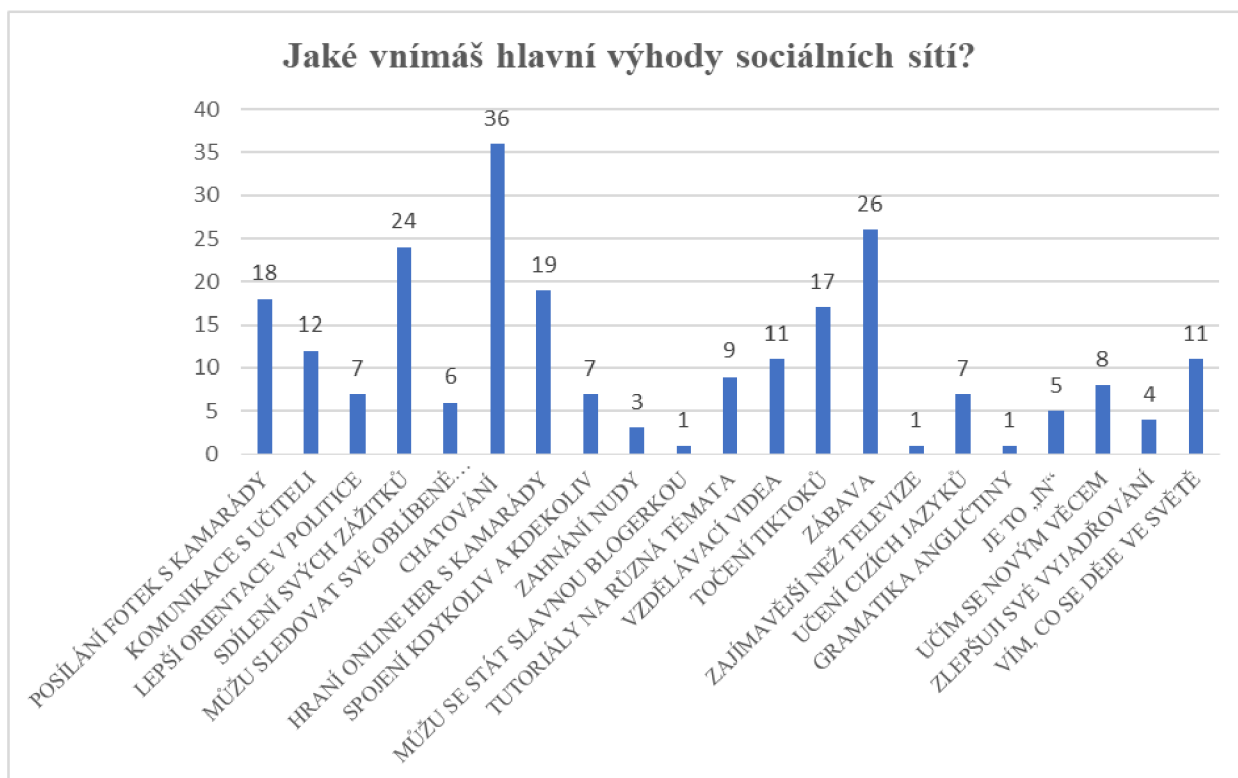

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 13: Jaké vnímáš hlavní výhody sociálních sítí?

Otázka číslo 13 je z typu otevřených a zaměřuje se na výhody sociálních sítí z pohledu respondentů. Opět stejně jako u otázky číslo 6 několik respondentů zvolilo více odpovědí, takže počet nebude souhlasit s počtem dotazovaných. Nejhojněji zastoupenou odpovědí je chatování, kterou napsalo 36 respondentů. Naopak nejmenší zastoupení měly odpovědi jako můžu se stát slavnou blogerkou, zajímavější než televize a gramatika angličtiny. Dále 12 respondentů napsalo, že výhodou je komunikace s učiteli skrze sociální sítě. 24 žáků napsalo, že hlavní výhodou je sdílení svých zážitků. Objevilo se mnoho zajímavých odpovědí, které jsou všechny zaznamenány v grafu číslo 13.

Graf č. 13: Jaké vnímáš hlavní výhody sociálních sítí?

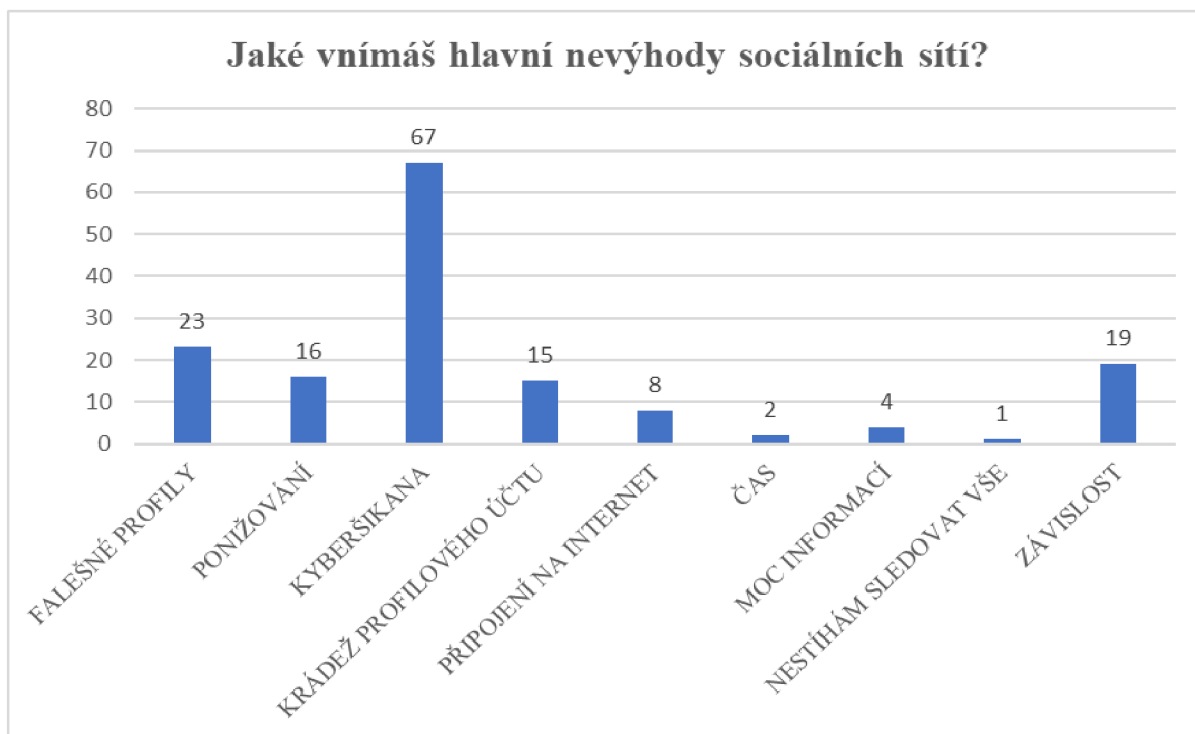

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 14: Jaké vnímáš hlavní nevýhody sociálních sítí?

Tato otázka byla opakem otázky předešlé a ptal jsem se respondentů, v čem vidí hlavní nevýhody sociálních sítí. Jednalo se opět o otevřenou otázku, do které respondenti zapisovali své odpovědi. Otázka se nesesetkala s takovým úspěchem jako otázka číslo 13 a někteří dotazující vůbec nenapsali svoji odpověď, znamená to, že počet odpovědí je menší, než je počet dotazovaných. Zřejmě je nenapadla odpověď anebo se domnívají, že sociální sítě nemají nevýhody. Celkem 67 respondentů vnímá hlavní nevýhodu sociálních sítí v kyberšikaně. Důvodem může být dobře zvládnuta prevence nebo setkání s ní. Mezi další časté odpovědi, které respondenti uváděli, patřily: falešné profily, ponižování, závislost, krádež profilového účtu, připojení na internet, čas a moc informací. Jen jeden dotazovaný napsal odpověď, že nevýhodu vnímá v tom, že na sociálních sítích nestíhá sledovat vše.

Graf č. 14: Jaké vnímáš hlavní nevýhody sociálních sítí?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 15: Cítíš se být na sociálních sítích závislý(á)?

Položil jsem žákům stručnou otázku, na kterou byly čtyři možnosti odpovědí: „ano“, „spíše ano“, „spíše ne“, „ne“. Defacto tedy byla odpověď buď kladná nebo záporná. V otázce se jednalo o tom, zda se žáci cítí být závislí na sociálních sítích. Podle očekávání většina odpověděla, že ne. Bylo to celkem 195 žáků, respektive 132 zakroužkovalo ne a 63 spíše ne. V procentech to dohromady činí 89 %. Pouhých 5 respondentů vnímá, že jsou nějakým způsobem závislí na sociálních sítích, dalších 20 si to myslí, ale nejsou o tom naplno přesvědčeni.

Graf č. 15: Cítíš se být na sociálních sítích závislý(á)?

Zdroj: Vlastní zpracování

8.2 Interpretace výsledků rozhovorů

Cílem této podkapitoly byl kvalitativní výzkum prostřednictvím rozhovorů se 6 učiteli 2 základních škol, na kterých výzkum probíhal. Učitelé se odlišovali věkem, délkou praxe a aprobacemi předmětů. Pro lepší přehlednost v interpretaci rozhovorů byli vyučující rozděleni podle délky praxe do 6 let a 20 let a více, tedy na kratší a delší dobu praxe. Přepisy provedených rozhovorů se nachází v Příloze č. 3.

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální síť?

První otázka byla zaměřena na to, jaký názor mají učitelé na sociální síť. Pedagogové, kteří vykonávají svoji profesi kratší dobu, odpovídali takto:

„Já se k sociálním sítím stavím kladně, v mnoha věcech mi ulehčují práci.“ (pan H.)

„Jsem jejich zastáncem. Současnou dobu bych si nedokázal představit bez nich. Sám využívám nespočet sociálních sítí pro osobní i vzdělávací účely.“ (pan M.)

„Já mám sociální síť ráda. Co jsem se je naučila používat, tak se staly součástí mého života.“ (paní S.)

„Můj názor je takový, že jsou součástí dnešní doby a ovlivňují každého jednoho z nás. Je na každém, jaký postoj k nim zaujme. V době covidu to byla jedna z mála věcí, co mě opravdu bavila. Dneska se v nich snažím hledat inspiraci od tvůrců a ostatních učitelů, která mi pomůže ve vzdělávání ostatních.“ (paní K.)

Stejně formulovaná otázka byla položena i učitelům s delší praxí ve školství:

„Abych se přiznala, sociálním sítím moc nerozumím. Jediné, co vím, že jsou určeny pro komunikaci přes internet. Kdybych byla mladší, věděla bych asi více (zasmála se).“ (paní J.)

„Nemám na ně pozitivní názor. Podle mě nic nenahradí osobní kontakt a přijde mi, že sociální síť ho narušují.“ (pan V.)

V této a potažmo dalších otázkách je potřeba nahlížet na věk kantorů, proto se odpovědi u mladších učitelů odlišují od odpovědi učitelů, kterým je více let. Z odpovědi učitelů vyplývá, že k nim zaujímají pozitivní postoj, alespoň co se týká pedagogů, kteří

pracují ve školství kratší dobu. Paní K. pomocí sociálních sítí vyhledává inspirace ke vzdělávání ostatních. Jeden z dotazovaných je v podstatě odmítá a další zaujímá neutrální postoj, neboť toho o nich moc neví.

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda se vyučující domnívají, že by měl každý učitel působit na sociálních sítích. Dotazování s kratší praxí sdíleli tyto názory:

„Dnešní doba je k tomu jak dělaná, ale chápu, že profesně starší kolegové se k sociálním sítím a obecně k technologiím moc nehlásí. Takže je to asi individuální.“ (pan H.)

„Podle mého názoru ano, jen je potřeba najít společnou cestu, jak toho docílit.“ (pan M.)

„Četla jsem hodně článků na internetu, kde píšou, že ano, ale já si to nemyslím. Je přeci na každém z nás, jestli si založíme profil na sociálních sítích nebo ne. A nutit učitele staršího věku do technologií, natož do sociálních sítí, je blbost.“ (paní S.)

„Zapeklitá otázka. Podle mě jo, ale je to jen můj osobní názor.“ (paní K.)

Učitelé s praxí přes 20 let odpovídali:

„Určitě ne. Pokud se pedagog rozhodne mít sociální síť, tak ať je má. Podle mě to není prioritou. Jsem ve školství už 24 let a dokáži vyučovat i bez nich.“ (paní J.)

„Rozhodně ne. Nikde se nepíše, že pedagog musí mít sociální síť.“ (pan V.)

Učitelé, kteří vyučují kratší dobu, odpověděli, že ano, anebo že záleží na každém jednotlivci, jestli se rozhodne jako učitel vystupovat na sociálních sítích. Naopak učitelé s delší praxí odpověděli razantně, že určitě ne. Paní J. dodala, že ve školství působí již 24 let a zvládá vyučovat bez nich.

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

Pomocí této otázky se zjišťovaly dvě podstatné informace, jestli vůbec mají učitelé nějaký profil na sociálních sítích, a jestliže odpověděli ano, tak následovala doplňující otázka, která se ptala, na jaké sociální síti tento profil je. První čtyři kantoři odpovídali:

„Ano mám, dokonce jich je víc. Mám založený účet na Facebooku, Instagramu a používám i Twitter.“ (pan H.)

„V první otázce jsem zmínil, že jich využívám opravdu hodně, takže ano, mám. Vlastním Instagram, Facebook, Youtube, TikTok a Discord, pokud se to dá považovat za sociální síť, ale podle mě, ano.“ (pan M.)

„Profily na sociálních sítích mám. Facebook, Pinterest a Instagram.“ (paní S.)

„Mám TikTok, Instagram a Facebook.“ (paní K.)

Zbylí dva kantoři na tuto otázku odpověděli následovně:

„Nemám, ale už mě dcera několikrát říkala, že mi udělá Facebook.“ (paní J.)

„Mám jen Linkedln. To je vlastně jen profesní síť, kde čerpám nápady od ostatních kolegů.“ (pan V.)

Z otázky č. 3 jasně vyplývá, že učitelé mají založené profily na sociálních sítích. Nejčastěji učitelé uvádí, že mají účet na Facebooku a Instagramu. Zde lze shledat shodu s jejich žáky, kteří podle výsledků dotazníku také nejčastěji používají Facebook a Instagram. Pan M. říká, že používá i Discord. Výjimku tvoří učitelé s delší praxí, kde paní J. si nevede žádnou sociální síť a pan V. využívá jen Linkedln, což jak tvrdí, je profesní síť. Dále nám tato otázka ukazuje propastný rozdíl mezi učiteli s krátkou a dlouhou praxí z pohledu účtů na sociálních sítích.

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální síť do výuky?

Tato otázka se snažila zjistit, jestli učitelé používají nějakým způsobem sociální síť ve výuce.

„*Ano, často.*“ (pan H.)

„*Když to jde, tak se o to snažím.*“ (pan M.)

„*V menší míře ano.*“ (paní S.)

„*Ano.*“ (paní K.)

„*Jak jsem odpověděla v minulé otázce. Nemám žádné sociální síť, takže je ve výuce nepoužívám.*“ (paní J.)

„*Nezahrnuju.*“ (pan V.)

Odpovědi jsou velice stručné, ale výstižné. Učitelé s kratší praxí je zahrnují do výuky nebo se o to pokouší. Pouze učitelé s delší praxí nevyužívají sociální síť ve výuce vůbec.

Otázka č. 5: Využíváte sociální síť v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

Díky této otázce jsem se pokoušel objasnit, zda učitelé využívají sociální síť v každé hodině a v každém jejich předmětu. Opět nám pro lepší přehlednost pomůže rozdělení na učitele s kratší a delší praxí. Pedagogové s kratší praxí odpovídali:

„*Kdybych odpověděl, že ano, tak bych lhal. Jak jsem již říkal, snažím se je využívat často hlavně ve fyzice, ale v takovém tělocviku jsem pro ně ještě nenašel uplatnění.*“ (pan H.)

„*Vyučuji výchovu k občanství a zeměpis. V obou předmětech jsou mi sociální síť dobrým pomocníkem, ale nezařazuju je do výuky každou hodinu.*“ (pan M.)

„*Moje aprobace je k tomu jak předurčená, ale využívám je jen v angličtině a určitě ne v každé hodině. To by bylo pro mě nepřijatelné.*“ (paní S.)

„*To určitě ne. Podle mě to ani nejde, aby se v každé hodině používaly. Výhradně je používám a učím o nich v informatice.*“ (paní K.)

Odpovědi kantorů s delší praxí zněly takto:

„Nevyužívám vůbec.“ (paní J.)

„Nevyužívám a ani bych nechtěl.“ (pan V.)

Z odpovědí je možno pozorovat, že žádný učitel nezařazuje sociální sítě do výuky každou hodinu. Učitelé s kratší praxí je většinou využívají jen v jednom z jejich aprobovaných předmětů, pouze pan M. je využívá v jeho obou výukových předmětech. Profesionálně starší učitelé nepoužívají sociální sítě ve výuce, pan V. odpověděl, že by dokonce ani nechtěl.

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

Otázka č. 6 se zabírala tím, kterou konkrétní sociální síť učitelé používají při svých aktivitách se žáky.

„Já používám v hodinách výhradně YouTube, což je vlastně paradox, protože tam účet ještě založený nemám. Už dlouho se k tomu chystám, ale vždycky mi do toho něco přijde a já na to zapomenu (zasmál se). Na YouTube si najdu různá tematická videa k probíranému učivu fyziky a poté je žákům pustím v hodině a společně rozebíráme, co, jak a proč se to událo.“ (pan H.)

„Hodně často využívám TikTok. Vím, hodně lidí tuto sociální síť bere jen jako zábavní, ale já v ní našel mnoho vzdělávacích videí a nápadu do vyučování, že jsem tam sám začal natáčet videa. Můj profil je čistě profesionální a zaměřuje se na aktuální dění ve světě. Dokonce mě tam sledují moji žáci a s jejich překvapivě dobrou reakcí jsem ani nepočítal. Zrovna nedávno jsem se žáky v hodině zeměpisu používal Instagram nebo jakoby jeho pozadí. Probírali jsme státy jižní Evropy, kdy jsem jim zadal úkol do skupinek, aby každá na papír vytvořila profil jednoho státu, jako kdyby vystupoval na Instagramu. Ve výchově k občanství se mi osvědčila aktivita, kdy si ve svém volném čase záměrně natočím video s nepravdivými informacemi, které pak uložím. Při hodině video žákům pustím a oni se snaží vyluštit, jaké informace nejsou pravda. Samozřejmě s využitím mobilních telefonů a internetu.“ (pan M.)

„Pro různé aktivity v angličtině používám Instagram. Existují účty, které se primárně věnují jen angličtině a je možnost je používat při výuce. Osvědčila se mi aktivita, kdy jsem

takový profil zobrazila, který se týkal cestování. Rozhodla sem žáky do skupin a každou jsem nechala vybrat destinaci, kterou chtěli. Za pomoci slovníků potom překládali hashtagy, které byly pod fotkou vyfoceného místa. Výborná aktivita, která děti zaujme.“ (paní S.)

„Jak jsem řekla, v informatice učím děti o těch, které teďka nejvíc letí a jak se na nich bezpečně pohybovat. K aktivitám s dětma aktivně používáme TikTok, kde je pomocí něho učím, jak pracovat s fakenews.“ (paní K.)

„Na tuto otázku nemohu odpovědět.“ (paní J.)

„Už jsem odpověděl. Nepoužívám je.“ (pan V.)

Zde lze pozorovat velmi odlišné odpovědi učitelů na položenou otázku. Pan H. využívá pro své výukové aktivity ve fyzice YouTube. TikTok ve výuce využívá pan M., který na svůj účet natáčí videa ohledně dění ve světě. Dále do svých aktivit ve třídě zařazuje Instagram. Taktéž paní K. používá TikTok, která pomocí něho vyučuje žáky, jak se dá pracovat s fakenews, tedy nepravdivými zprávami, kterých na něm koluje opravdu mnoho. Paní S. ve svém předmětu angličtiny využívá Instagram. Sociální sítě ve výuce nepoužívají pedagogové s delší praxí.

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

Vyučujících jsem se ptal, jaký nebo jaké vidí největší přínosy pro žáky při využívání sociálních sítí ve výuce. Odpovědi byly následující:

„Mnohem více je pak hodina baví. Naučí se pracovat s pravdivou a falešnou informací zábavnou formou a také bezpochyby zvedají jejich motivaci.“ (pan H.)

„Laicky řečeno se jedná o učení zábavnější formou. Když jim sdělím, že v příští hodině budeme využívat sociální sítě, jsou natěšení. Velký přínos vidím také v tom, že je učím na sítích správně vyhledávat.“ (pan M.)

„Největším přínosem (přemýšlí), asi, že se naučí kriticky přemýšlet.“ (paní S.)

„Že je ta výuka baví, více se hlásí, komunikují se mnou. Těší se na hodinu. Vidí, že se dá učit i jinak než jen klasickou formou. A hlavně se odbourávají mýty o tom, že učitel nemůže mít sociální sítě.“ (paní K.)

„Nejsem si jistá. Od mladších kolegů a kolegyně slyším, že se žáci lépe soustředí.“
(paní J.)

„Neshledávám v tom žádné výhody pro žáky.“ (pan V.)

Z odpovědí lze pozorovat, že největšími přínosy jsou zábavná forma učení, větší motivace, kritické myšlení. Pan M. vidí velký přínos v tom, že se žáci vzdělávají ve správném vyhledávání informací. Paní J. sice sociální sítě nevyužívá, ale od kolegů a kolegyně slyšela, že přínosem sociálních sítí je lepší soustředění žáků. Naopak pan V., který ve školství působí již 21 let, nenalézá žádné výhody, které by byly přínosem pro žáky.

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

V této otázce jsem se participantů ptal, jestli vnímají různá negativa sociálních sítí. Učitelé s kratší praxí odpovídali:

„Zajisté, sociální sítě mají i svou černou stránku.“ (pan H.)

„Ano, vnímám. I mně lítají do komentářů pod videa zprávy typu, co tady dělá učitel, to je nenormální a podobně. Já jsem už psychicky odolnej, ale s dětma to může pěkně zamávat.“
(pan M.)

„Ano a už jsem měla tu nemilou povinnost řešit incident týkající se kyberšikany.“
(paní S.)

„Určitě, ty nejdou opomenout, ale furt si myslím, že těch pozitiv je víc.“ (paní K.)

Odpovědi pedagogů, kteří jsou ve školství delší dobu:

„To vidám u své dcery nebo u dětí ve škole. Neustále zírají do svých mobilů a něco tam vypisují a kolikrát nevnímají, co se děje okolo nich.“ (paní J.)

„Vidím v nich jen negativa. Učím už opravdu dlouho a dřív žáci dokázali udržet větší pozornost při výkladu, než je tomu v této technologické době nebo jak se jí říká a obávám se, co ještě může přijít.“ (pan V.)

Z odpovědí participantů je patrné, že si uvědomují různé negativní dopady sociálních sítí, ale například paní K. si myslí, že těch pozitivních přínosů je více. Pan M. dokonce popisuje svoji negativní osobní zkušenost na sociálních sítích. Paní S. musela řešit kyberšikanu, čímž se její odpověď ztotožňuje s výsledky dotazovaných žáků, kteří odpovídali na podobně formulovanou otázku v rámci dotazníku viz graf č. 14. Toto všechno sdělili učitelé s kratší praxí. Profesně starší pedagogové zdůrazňují svoje zkušenosti s negativními účinky sociálních sítí.

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

Zúčastněných výzkumu jsem se také dotazoval na to, jak si chrání své soukromí na sociálních sítích.

„Dávám si velký pozor na to, co zveřejňuju a osobní informace na svých sociálních sítích mám skryté.“ (pan H.)

„Nemám sebemenší problém s tím, že mě žáci na sociálních sítích sledují. Samozřejmě mám profily zabezpečené tak, že pokud mě někdo chce sledovat nebo požádat o přátelství, musím to potvrdit. Zvládám oddělovat soukromý život od toho profesního.“ (pan M.)

„Ve výuce používám jen Instagram, kvůli tomu jsem si založila profesionální účet, kde mě mohou sledovat žáci. Jinak mám své profily soukromé.“ (paní S.)

„Je potřeba umět oddělovat osobní a profesní život. To se mi jako začátečníci někdy nedaří. Byla jsem kolegou upozorněna, že bych si měla založit ještě druhý účet na sociálních sítích. Tak jsem tak učinila. Tam už nedávám věci ze svého osobního života ani osobní informace a používám ho ke komunikaci se žáky.“ (paní K.)

„Neznám odpověď, ale asi bych nezveřejňovala své soukromé a osobní informace.“ (paní J.)

„Jelikož mám jen profesní síť LinkedIn, tak nemám potřebu si chránit soukromí.“ (pan V.)

Výše uvedené odpovědi na otázku č. 9 nám ukazují, že si učitelé udržují své osobní informace v utajení, v tom souhlasí i paní J., která sociální sítě nemá, ale odpověděla, že by na nich nezveřejňovala své osobní informace. Dokonce si někteří pro využívání sociálních sítí ve výuce založili druhý profil. Paní K. dodává, že je v této profesi potřeba oddělovat osobní a profesní život.

Otázka č. 10: Domníváte se, že můžou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

V této otázce jsem se učitelů dotazoval, jestli si myslí, že sociální sítě mohou být vhodným způsobem komunikace mezi pedagogem a žákem. Odpovědi byly následující:

„Ano, sám Facebook používám ke komunikaci se žáky v rámci založených skupin, kam jim posílám materiály k výuce.“ (pan H.)

„U této otázky musím odpovědět, že ano, protože je tak sám využívám. Na Discordu mám kanál, kde mám rozdělený žáky podle tříd, kde učím. Nahrávám tam domácí úkoly nebo zajímavé články, na které narazím na internetu. Myslím si, že žáci za tuto formu komunikace jsou velice rádi.“ (pan M.)

„Nástrojem pro komunikaci ano, ale jestli vhodným, to nedokážu posoudit. Já je tak nepoužívám.“ (paní S.)

„Ano a někdy je tak i používám.“ (paní K.)

„Jelikož jediné, co vím, je, že se používají pro komunikaci, tudíž zřejmě ano. Já používám ke komunikaci jen školní email.“ (paní J.)

„Za mě je to neprofesionální počin. Komunikovat jen osobně nebo přes školní email.“ (pan V.)

Odpovědi na položenou otázku jsou vesměs totožné a učitelé se shodují, že sociální sítě jsou vhodným komunikátorem mezi učitelem a žákem. Pan H. používá ke komunikaci Facebook, kde se žáky komunikuje pomocí založených skupin. Pan M. má ke komunikaci se žáky založený kanál na platformě Discord. Naopak pan V. se domnívá, že komunikace přes

sociální sítě je ze strany učitele neprofesionální a komunikuje se žáky jen skrze školní email, stejně jako paní J.

Otázka č. 11: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

Touto otázkou jsem chtěl zjistit, jestli se učitelé domnívají, zda lze pomocí sociálních sítí rozvíjet kritické myšlení a mediální gramotnost u žáků.

„Určitě ano, dokonce si myslím, že jsou na to vhodné.“ (pan H.)

„Zajisté. Pokouším se o to.“ (pan M.)

„Bezpochyby.“ (paní S.)

„to je snad jasné, že jo“ (paní K.)

„Myslím si, že ano.“ (paní J.)

„To je možná jediná věc, k čemu jsou dobré.“ (pan V.)

Na tuto otázku odpověděli všichni učitelé, bez ohledu na délku praxe, shodně kladnou odpovědí, že se díky sociálním sítím rozvíjí nebo může rozvíjet u žáků mediální gramotnost a kritické myšlení.

Otázka č. 12: Myslíte si, že můžou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

Poslední otázka byla zaměřena na sociální sítě vzhledem k budoucnosti vzdělávání. Čtyři učitelé, kteří působí ve školství kratší dobu, odpovídali:

„To je velice dobrá otázka. Nemyslím si, že by dokázaly nahradit tradiční výuku, ale svoji roli určitě hrát budou, už vlastně hrají.“ (pan H.)

„Myslím si, že jejich význam bude ještě narůstat i v oblasti vzdělávání. Už teď jsou efektivním zpestřením a dobrým pomocníkem do výuky, ale nahradit celkově vzdělávání jen sociálními sítěmi mi přijde jako sci-fi.“ (pan M.)

„Možné to je, ale nemyslím si, že by nahradily výuku nebo vzdělání jako takové. Spíše budou jen doplňkem.“ (paní S.)

„Myslím si, že do dvou let budou.“ (paní K.)

Další dva učitelů, co mají delší zkušenosti s vyučováním, odpověděli takto:

„To se mě týkat nebude. Já si budu užívat zaslouženého důchodu (pousmála se).“
(paní J.)

„Doufám, že se to nestane. V opačném případě bych zvažoval odchod ze školství.“
(pan V.)

Na poslední mnou položenou otázku polovina učitelů odpověděla, že si myslí, že sociální sítě budou hrát určitou roli ve vzdělávání, ale nenahradí vzdělávání jako takové. Výjimku tvoří jen tři učitelé. Paní K. je přesvědčená, že vzdělávání bude do dvou let postavené na sociálních sítích. Paní J. sdělila, že se to už jí týkat nebude a pan V. věří, že se to nestane, jinak je prý ochoten odejít ze školství.

9 Diskuse

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jaká současná využití mají sociální sítě ve školním prostředí z pohledu učitelů i samotných žáků. Na základě toho byly stanoveny dvě hlavní a dvě dílčí výzkumné otázky.

Hlavní výzkumné otázky:

Jakou důležitost přikládají žáci využívání sociálních sítí ve vzdělávání?

Jakým způsobem využívají sociální sítě učitelé základní školy v rámci vzdělávacího procesu?

Dílčí výzkumné otázky:

Jak vnímají žáci bezpečnost na sociálních sítích?

Jak se odlišují názory na sociální sítě s věkem učitelů?

Je nutné zdůraznit, že výsledky výzkumu nemohou být zobecňovány, jelikož se nejedná o reprezentativní soubory, ale mohou posloužit přínosu pro další vedené výzkumy na toto téma. Dále mohou inspirovat ostatní pedagogy ve využívání sociálních sítí ve výuce a být přínosné pro nadšené čtenáře.

9.1 Diskuse výsledků

V rámci této podkapitoly je možné diskutovat nad tím, jak vnímají žáci sociální sítě při používání ke vzdělání. K tomu se vztahovala také první hlavní výzkumná otázka, která měla znění: *Jakou důležitost přikládají žáci využíváním sociálních sítí ve vzdělávání?*

Z dat, která byla sebrána pomocí výzkumu, je patrné, že žáci mají k sociálním sítím převážně kladný vztah. Lze to ilustrovat grafem č. 1, kdy 195 žáků z 220 dotazovaných odpovědělo, že je sociální sítě baví. Tyto výsledky podporují i samotní učitelé, kteří v rozhovorech sdíleli podobně kladný vztah. Důkazem toho, je otázka č. 1. Z toho nám jako pedagogům vyvstává otázka, kdy jindy zařadit sociální sítě do vzdělávacího procesu než v dnešní moderní době, kdy sociální sítě ovlivňují každého z nás. Stejného názoru je Vaníčková (2019), která tvrdí, že žáci vnímají sociální sítě kladně a tráví na nich mnoho času každý den. Důležitost sociálních sítí znázorňuje i graf č. 2, který ukazuje, že na nějaké sociální síti je zaregistrováno 205 z 220 dotazovaných žáků, což je 98 %. Dle Stracha (2010) jsou sociální sítě dobrým nástrojem pro domácí přípravu žáků. To si myslí i žáci, jak nám ukazuje graf č. 8. K domácí přípravě většina žáků používá sociální sítě. Znázorňuje nám to graf č. 9, kdy 87 % žáků odpovídalo, že využívá nějakým způsobem sociální sítě k přípravě do školy. Význam sociálních sítí ve vyučování spatřují žáci v motivaci, což dokládá graf č. 7, kdy žáci většinou odpovídali, že při zařazení sociálních sítí do výuky se zvětšuje jejich motivace k učení. S tím se ztotožňuje učitel pan H., který to uvedl v rozhovoru jako jednu z výhod sociálních sítí. Dokazuje to i výzkum, který provedli Akgündüz a Akinoğlu (2017), díky kterému zjistili, že vzdělávání pomocí sociálních médií může pozitivně ovlivnit motivaci žáků ve studiu.

Druhá hlavní výzkumná otázka byla formulována takto: *Jakým způsobem využívají sociální sítě učitelé základní školy v rámci vzdělávacího procesu?*

Odpovědi na tuto otázku byly získány za pomoci rozhovorů s učiteli. Sociální sítě disponují mnoha funkcemi k edukační činnosti. Učitel, který je používá nějakou měrou ve výuce, může jimi zkvalitnit vyučování proces. Zároveň přináší sociální sítě mnoho výhod, které žáci ocení (Heinz, 2016). Z rozhovorů s učiteli vyplývá, že většina se shoduje na tom, že je využívají jako doplňující nástroj do vyučovacích hodin, alespoň co se týká učitelů s kratší učitelskou praxí. Ti je používají v hodinách k různým aktivitám jako jsou například sledování videa na YouTube a poté sdílení poznatků mezi sebou, učení o fakenews na sociální platformě

TikTok, dále pomocí sociální sítě Instagram a slovníku překládat anglické hashtagy pod sdílenou fotografií do českého jazyka nebo v zeměpise při vytváření instagramového profilu nějakému státu jižní Evropy ve skupinách. Tyto všechny odpovědi vychází z otázky č. 6. Dalším způsobem, kterým využívají pedagogové sociální sítě, je ke komunikaci mezi učitelem a žákem. To je patrné z otázky č. 10, kdy polovina pedagogů odpověděla, že sociální sítě využívají i tímto způsobem. S tím se ztotožňují někteří žáci, kteří uvedli, že nejčastěji používají sociální sítě právě ke komunikaci s učitelem (graf č. 3). Ke komunikaci učitelé používají skupiny na Facebooku nebo Discordu, které jsou tvořené ze žáků jednotlivých tříd. Je potřeba také zmínit, že všechna tato tvrzení sdělili učitelé, kteří jsou profesně mladší. Oba učitelé, kteří působí ve školství 20 a více let žádné sociální sítě ve výuce nepoužívají. Seaman a Tinti-Kane (2013) začali v roce 2011 zkoumat, jakým způsobem pracují učitelé se sociálními médii. Dospěli k závěru, že 80 % učitelů jakýmkoliv způsobem používá sociální sítě ve vyučovací hodině, dalších 30 % v rámci komunikací a sdílení vzdělávacího materiálu k domácí přípravě. Jejich výzkumné poznatky prezentují, že učitelé čím dál více využívají sociální sítě ve vzdělávacím procesu, ať už ke komunikaci se žáky nebo v přímé interakci ve třídě.

Dílčí otázka zněla: *Jak vnímají žáci bezpečnost na sociálních sítích?*

Velmi diskutovaným tématem je dnes na sociálních sítích bezpečnost, jelikož v tomto prostředí tráví dnešní děti mnoho času. Tato otázka zjišťovala, jak se žáci staví k bezpečnosti na sociálních sítích. K odpovědi nám pomohou grafy č. 11, č. 12 a graf č. 13. Při pozorování grafu č. 11 je patrné, že žáci se na sociálních sítích cítí bezpečně, alespoň tak to uvedlo 192 z 220. U grafu č. 12 byly očekávány podobné výsledky jako z grafu č. 11, a to se také potvrdilo. 163 žáků se domnívá, že má dostatečné množství informací pro bezpečný pohyb na sociálních sítích, 40 žáků není přesvědčeno a pouze 17 si myslí, že dostatek informací nemají. Podstatné je, že si žáci uvědomují nějaká rizika a nevýhody sociálních sítí, v tomto případě to dokládá graf č. 13, kdy za největší nevýhody žáci označili kyberšikanu. Podle Pávové (2011) je velice důležité, aby si žáci uvědomovali, že na internetu a především na sociálních sítích existují rizika, se kterými se každý jednou může potýkat.

Další dílčí otázka měla podobu: *Jak se odlišují názory na sociální sítě s věkem učitelů?*

Ještě jednou zmíním, že výsledky nelze zobecňovat, neboť vzorek není dostačující. Z rozhovorů avšak vyplývá patrný rozdíl mezi učiteli staršího a mladšího věku, co se týče názorů na sociální sítě. Lze ho pozorovat už v otázce č. 1. Učitelé mladšího věku aktivně sociální sítě využívají a staví se k nim pozitivně, kdežto učitelé staršího věku jim mají problém porozumět nebo na ně mají negativní názor. Takovéto odlišnosti panovaly v průběhu kvantitativní části výzkumu, jedinou výjimku tvořila otázka č. 11, kdy se všichni učitelé bez ohledu na věk či praxi shodli, že pomocí sociálních sítí lze rozvíjet kritické myšlení a mediální gramotnost u žáků. Každopádně můžeme pozorovat propastné rozdíly výzkumného vzorku učitelů. Ti, co jsou věkově starší, zaujímají spíše negativní postoje k sociálním sítím.

Dále jsem se žáků dotazoval, zda se cítí být na sociálních sítích závislí. Při pohledu na graf č. 15 naprostá většina z nich odpověděla, že ne. Pouze 11 % tuší, že mají problém se závislostí na sociálních sítích. Na jednu stranu je uspokojující, že 89 % dotazovaných necítí závislost, ale je potřeba se zaobírat i těmi 11 %, co se domnívají, že mají tento problém. Janovská (2020) uvádí jasné příznaky, z kterých se poté rozvíjí plná závislost na sociálních sítích. Jde o tzv. netolismus. Prvním příznakem je neadekvátní reagování při zjištění, že se nemohu online připojit. Jako další lze zmínit naprostou ztrátu kontroly, to znamená, že nedokážu sociální sítě vypnout. Třetím příznakem je, když na ně neustále myslím a nemohu se dočkat, kdy se připojím a poslední se definuje tím, že zanedbávám své povinnosti. Pokud na sobě začnu nějaký z těchto příznaků pociťovat, znamená to varovný signál a měl bych sociální sítě omezit, anebo přestat používat vůbec.

Zajímalo mě také, jaké sociální sítě žáci používají. Přece jenom z toho mohou vycházet i učitelé. Z pohledu žáků jsou nejvíce používány sociální sítě jako Facebook (193), Instagram (164), YouTube (158) a TikTok (142). Za nimi dále následuje s velkým odskokem Snapchat (76), Twitter (35) a ostatní sociální sítě (28). Tyto výsledky jsou ilustrovány grafem č. 4. V porovnání s učiteli je zde patrná shoda. V rozhovorech pedagogové nejčastěji uváděli, že mají založený profil na Facebooku, Instagramu a TikToku (otázka č. 3), což by mohlo ulehčit komunikaci mezi učitelem a žákem a využití těchto sociálních médií ve výuce.

9.2 Přínos výzkumu

Přínos výzkumu lze pozorovat v tom, že v České republice neexistuje ještě mnoho prací, které se tímto tématem zabývají. Dále je možné zmínit potenciál, kdy může výzkum posloužit pro další účely například v rámci podobného tématu.

10 Závěr

Diplomová práce se zabývala trendy využití sociálních sítí ve školním prostředí a jejím cílem bylo zjistit současné využití sociálních sítí ve školním prostředí jak z pohledu učitelů, tak samotných žáků. Práce byla členěna na teoretickou a empirickou část.

Teoretická část obsahovala 5 kapitol, které se věnovaly sociálním sítím. První nejobsáhlejší kapitola se věnovala vymezení pojmu, druhy a historií sociálních sítí, v neposlední řadě nejpopulárnějším sociálním sítím na světě. Druhá kapitola byla zaměřena na pozitiva a negativa sociálních sítí. Následující se zabývala trendy na sociálních sítích. Další se věnovala sociálním sítím jako nástrojem vzdělávání. Poslední kapitola byla orientována na vztah učitele a žáka v digitálním prostředí a také na postoj škol k využívání technologií ve výuce.

Empirická část práce byla také rozdělena na stěžejní kapitoly, kterými byly cíl výzkumu, metody a procedury výzkumu, vyhodnocení výzkumu a diskuse. V praktické části byly stanoveny dvě hlavní a dvě dílčí výzkumné otázky, které napomohly k naplnění cíle práce. Výzkum byl realizován pomocí rozhovorů s šesti učiteli a dotazníkového šetření se žáky, kteří navštěvují osmý a devátý ročník základních škol. Dotazník jim byl předán prostřednictvím jejich učitelů.

Cíl práce lze považovat za splněný, jelikož se dokázalo prokázat, jakými způsoby lze využívat sociální sítě ve školním prostředí jak z pohledu učitelů, tak žáků. Z výsledků výzkumu vyplývá, že sociální sítě jsou velmi podstatnou součástí v životě žáků i učitelů, a to i v rámci vzdělávání. Bylo zjištěno, že sociální sítě jsou atraktivní pro žáky a používají je například k domácí přípravě do školy nebo ke komunikaci s učitelem. Také se zjistilo, jak vnímají bezpečnost při jejich používání. Sociální sítě mohou být velmi dobrým edukačním nástrojem a dají se používat mnoha různými způsoby, jak se ukázalo z pohledu učitelů. Pozitivně vnímám i to, že jsou si učitelé a žáci vědomi rizik, která mohou nastat při jejich používání. Naproti tomu jsem rád, že se moderní internetové sociální sítě ve školství používají, neboť si myslím, že budou čím dál více prostupovat životy každého z nás a hrát v něm důležitou roli. Vnímám jako správné řešení zařazování sociálních sítí do vyučovacích hodin hlavně mladými a začínajícími učiteli, ať už pro nějakou komunikaci nebo aktivitu. Poslední dobou pozoruji, že se na sociálních sítích objevuje více a více učitelů, kteří se je snaží využívat pro edukační činnost, což je pro mne milé překvapení.

Je potřeba dbát na to, že výsledky nemohou být zobecňovány, neboť se nejedná o reprezentativní soubory. Diplomová práce může být použita pro další výzkumná bádání, která by si toto aktuální téma určitě zasloužila. Také může být inspirací pro některé pedagogy, kteří se rozhodnou zkusit používat sociální sítě ve výuce.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

- Beran, P. (2022). *Přínosy a rizika sociálních sítí pro žáky 2. stupně vybrané základní školy*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova.
- Blinka, L. (2015). *Online závislosti: jednání jako droga? online hry, sex a sociální sítě: diagnostika závislosti na internetu: prevence a léčba*. Praha: Grada.
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Londýn: Yale University Press.
- Boyd, D., & Ellison, N. (2007). *Social network sites: Definition, history, and scholarship*.
- Brdička, B. (2003). *Role internetu ve vzdělávání: studijní materiál pro učitele snažící se uplatnit moderní technologie ve výuce*. Kladno: Asis.
- Brdička, B. (2004). *Vliv technologií na inovaci výukových metod*.
- Burgess, J., & Green, J. (2009). *YouTube Online Video and Participatory Culture*. Cambridge: Polity.
- Eliška, N. (2010). *Sociologie sociálních skupin*. Grada Publishing as.
- Gavora, P. (1996). *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido.
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
- Gordon, T. (2015). *Škola bez poražených: praktická příručka efektivní komunikace mezi učitelem a žákem*. Praha: Malvern.
- Hain, J. (2019). *Analýza sentimentu na sociální síti Twitter*. Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita.
- Hažmuková, L. (2021). *YouTube v mladším školním věku*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita.
- Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hoznauer, M. (2017). *Rizika sociálních sítí pro děti a mládež*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova.
- Chvála, T. (2015). *Já, jůTuber*. Praha: Cooboo.

- Kolář, M. (1997). *Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc*. Praha: Portál.
- Kolouch, J. (2016). *CyberCrime*. CZ.NIC.
- Kopecký, A. (2012). *Využití sociálních sítí ve výuce*. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- Kožíšek, M., & Písecký, V. (2016). *Bezpečně na internetu: průvodce chováním ve světě online: Sociální sítě*. Praha: Grada.
- Krisztlová, M. (2003). *Sociální skupina dětí různého věku*. Bakalářská práce. Liberec: Technická univerzita.
- Kudyn, V. (2021). *Fenomén sociální sítě TikTok a její vliv a vnímání v Česku*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova.
- Kulhánková, H., & Čamek, J. (2010). *Fenomén facebook*. Kladno: BigOak.
- Kyška, R. (2010). *Všetci sme nahí na Facebooku*. Český Těšín: FORZA MUSIC spol
- Linaschke, J. (2011). *Getting the most from Instagram*. Berkeley: Peachpit Press.
- Macarthy, A. (2018). *500 Social Media Marketing Tips: Essential Advice, Hints and Strategy for Business: Facebook, Twitter, Pinterest, Google+, YouTube, Instagram, LinkedIn, and More!* Createspace Independent Publishing Platform.
- Mareš, J., & Křivohlavý, J. (1995). *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita.
- Novotná, E. (2010). *Sociologie sociálních skupin*. Praha: Grada.
- Orság, O. (2020). *Fenomén TikToku u žáků 2. stupně základních škol*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Pavlíček, A. (2010). *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica.
- Pešek, J. (2019). *Potenciál a rizika sociálních sítí*. Bakalářská práce. Praha: České vysoké učení technické.
- Peterka, J. (2005). *Historie českého internetu: BBS, alias Bulletin Board Systém*.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník. 6., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Portál.
- Rambousková, M. (2015). *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.

Skopal, O. (2013). *Sociální psychologie. Studijní text.*

Spencer, J. (2012). *Ten ideas for using Instagram in the classroom.*

Szotkowski, R. & Kopecký, K. (2017). *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru.*

Ševčíková, A. (2014). *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu.* Praha: Grada.

Švaříček, R. & Šed'ová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál.

Tesaříková, M. (2015). *Využití sociálních sítí (social computing).* Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.

Internetové zdroje

Aira (2022). *HISTORIE A VÝVOJ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ: 8 „SOCEK“, KTERÉ DOTVÁŘEJÍ NAŠI REALITU.* Aira bloguje. Dostupné z: <https://blog.aira.cz/historie-vyvoj-socialnich-siti-8-socek-ktere-dotvareji-nasi-realitu>

Akgündüz, D. & Akınoğlu, O. (2017). *The impact of blended learning and social media-supported learning on the academic success and motivation of the students in science education.* In: Education and Science. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Devrim_Akgunduz/publication/319186035_The_Impact_of_Blended_Learning_and_Social_Media-Supported_Learning_on_the_Academic_Success_and_Motivation_of_the_Students_in_Science_Education/links/599e7d7e45851574f4b8358b/The-Impact-of-Blended-Learning-and-Social-Media-Supported-Learning-on-the-Academic-Success-and-Motivation-of-the-Students-in-Science-Education.pdf

Anderson, K. E. (2020). *Getting acquainted with social networks and apps: It is time to talk about TikTok.* Dostupné z: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/LHTN-01-2020-0001/full/html>

Bednář, V. (2005). *Jak dnes fungují sociální sítě.* Lupa. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/jak-dnes-funguji-socialni-site/>

Budínová, V. (2018). *Využívají učitelé na 2. stupni základní školy ve výuce videa z YouTube?* Dostupné z: <https://tvv-journal.upol.cz/pdfs/tvv/2018/01/01.pdf>

Čapková, P. (2018). *Digitální a informační technologie v českém školství*. In: EDTECH KISK. Dostupné z: <https://medium.com/edtech-kisk/digit%C3%A1ln%C3%AD-a-informa%C4%8Dn%C3%AD-technologie-v-%C4%8Desk%C3%A9m-%C5%A1kolstv%C3%AD-d9d51d2ecca4>

Čech, M. (2022). *Co momentálně trenduje na YouTube? Roblox a fotbal bodují, zbytek je většinou bizár*. Antiyoutuber.cz. Dostupné z: https://www.antiyoutuber.cz/clanky/youtube-trendy-roblox-kafuu-tary-fotbal-mrbeast.A221215_120455_antiyout-clanky_cech

ČT edu (2021). *Historie sociální sítě YouTube*. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/8813-historie-socialni-site-youtube>

Dobosiová, M. (2015). *Kategorie současných sociálních sítí a aktuální sociální sítě*. In: Metodický portál RVP. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/20145/kategorie-soucasnych-socialnich-siti-a-aktualni-so>

Facebook (2023). Dostupné z: https://www.facebook.com/help/239070709801747/?helpref=popular_topics

Forbes (2022a). *Musk, LeBron nebo Rihanna. Tohle jsou nejsledovanější miliardáři na Twitteru*. Dostupné z: <https://forbes.cz/musk-lebron-rihanna-tohle-jsou-nejsledovanejsi-miliardari-na-twitteru/>

Forbes (2022b). *Nejvýdělečnější youtuberi světa 2022*. Dostupné z: <https://forbes.cz/lists/nejvydelecnejsi-youtuberi-sveta-2022/>

Garber, M. (2014). *The Atlantic: Instagram was first called 'Burbn'*. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2014/07/instagram-used-to-be-called-brbn/373815/>

Google (2023). *Trendy na YouTube*. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/7239739?hl=cs>

Handayani, F. (2016). *Instagram as a teaching tool? Really?* Dostupné z: <https://ejournal.unp.ac.id/index.php/selt/article/view/6942/5476>

Hendl, J. (2006). *Kvalitativní výzkum v pedagogice*. Dostupné z: <https://capv.cz/wp-content/uploads/2020/05/Hendl.pdf>

Heinz, L. (2016). *Sociální sítě ve škole*. Perpetuum. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2016/06/socialni-site-ve-skole/>

Hill-Yardin, E., Hutchinson, M., Laycock, R., & Spencer, S. (2023). *A Chat(GPT) about the future of scientific publishing*. In: *Brain behavior and immunity*. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/368929332_A_ChatGPT_about_the_future_of_scientific_publishing

Hoax (2023). *Co je to hoax?* Dostupné z: <https://www.hoax.cz/hoax/co-je-to-hoax>

Hulanová, L. (2012). *Kybergrooming a kyberstalking*. In: Děti a online rizika: sborník studií. Praha: Sdružení Linka bezpečí. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1378730032.pdf>

Instagram (2023). Dostupné z: <https://help.instagram.com/488619974671134>

Janovská, B. (2020). *Závislost na sociálních sítích: v zajetí komentářů, lajků a sdílení*. Mojra. Dostupné z: <https://blog.mojra.cz/clanek/zavislost-na-socialnich-sitich-v-zajeti-komentaru-lajku-a-sdileni>

Kabátová, Š. (2015). *Česká mládež má nové idoly: Dobře vydělávající youtubery sledují statisíce mladých*. Lidovky.cz. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/ceska-mladez-nasla-nove-idoly-youtubery.A150808_170128_In-media_ELE

Kasík, P. (2023). *TikTok dostal ultimátum. Proč chtějí čínskou sociální síť všichni zakázat*. Seznam zprávy. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tech-technologie-internet-tiktok-dostal-ultimatum-proc-chteji-cinskou-socialni-sit-vsichni-zakazat-227919>

Kopecký, K. (2010). *Nebezpečí zvané kybergrooming I*. In: Metodický portál RVP. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/9741/NEBEZPECI-ZVANE-KYBERGROOMING-I.html>

Křivánková, K., Knollová, J., & Šutová, M. (2019). *Průvodce po sociálních sítích*. In: Zvolsi.info. Dostupné z: https://zvolsi.info/app/uploads/2020/01/zvolsi_brozura_digitalni.pdf

Mašek, J. (2021). *Učitelé na TikToku*. In: Metodický portál RVP. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22851/ucitele-na-tiktoku.html?rate=5>

Michl, P. (2013). *Infografika: sociální síť v Česku*. Focus. Dostupné z: https://www.focus-age.cz/m-journal/internet/socialni-site/infografika--socialni-site-v-cesku__s416x9788.html

Moreau, E. (2020). *What is Snapchat? An into to the popural ephemeral app*. Lifewire. Dostupné z: <https://www.lifewire.com/what-is-snapchat-3485908>

Moreau, E. (2023). *Výhody a nevýhody sociálních sítí*. EYewated. Dostupné z: <https://cs.eyewated.com/vyhody-a-nevyhody-socialnich-siti/>

- Macready, H. (2023). *8-Step guide to using Instagram ads [2023 Edition]*. Hootsuite. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/instagram-ads-guide/>
- Novák, R. (2014). *Sociální sítě a online komunita*. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=71269&view=11004>
- NÚKIB (2023). *Aplikace TikTok představuje bezpečnostní riziko*. Dostupné z: <https://www.nukib.cz/cs/infoservis/hrozby/1941-aplikace-tiktok-predstavuje-bezpecnostni-hrozbu/>
- Ostrý, M. (2019). *Jak se vzdělávat ve volných chvílích? Zkuste YouTube!* Perpetuum. Dostupné z: <https://perpetuum.cz/2019/11/jak-se-vzdelavat-ve-volnych-chvilich-zkuste-youtube/>
- Papežová, Z. (2018). *Prevence – Stalking*. In: *Policie České republiky – KŘP Karlovarského kraje*. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx>
- Smola, L. (2021). *Sociální sítě jako plnohodnotná součást vzdělávacího obsahu*. In: Zborník příspěvků z XXIX. kolokvia mladých jazykovedců. Dostupné z: <https://www.juls.savba.sk/ediela/varia/29/Varia29.pdf#page=139>
- Patreon (2023). Dostupné z: <https://www.patreon.com/about>
- Pávová, J. (2011). *Učitel a sociální sítě*. In: Metodický portál RVP. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13763/ucitel-a-socialni-site.html>
- RVP ZV (2023). *Průřezové téma Mediální výchova*. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10913>
- Sarkar, A., Agarwal, S., Ghosh, A., & Nath, A. (2015). *Impacts of social networks: A comprehensive study on positive and negative effects on different age groups in a society*. In: ResearchGate. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/325416897_Impacts_of_Social_Networks_A_Comprehensive_Study_on_Positive_and_Negative_Effects_on_Different_Age_Groups_in_a_Society
- Seaman, J. & Tinti-Kane, H. (2013). *Social media for teaching and learning*. Dostupné z: <https://www.bayviewanalytics.com/reports/social-media-for-teaching-and-learning-2013-report.pdf>
- Sítě v hrsti (2023a). *Facebook*. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/facebook/>

Sítě v hrsti (2023b). *Twitter*. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/twitter/>

Sítě v hrsti (2023c). *YouTube*. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/youtube/>

Skopal, D. (2020). *Vše, co potřebujete vědět o TikToku. Sociální síť se špatnou pověstí i obrovským potenciálem*. Smartmania. Dostupné z: <https://smartmania.cz/vse-co-potrebuje-vedet-o-tiktoku-socialni-sit-se-spatnou-povesti-i-obrovskym-potencialem/>

Snap (2023). *Newsroom*. Dostupné z: <https://newsroom.snap.com/>

Sociální síť (2022). *Historie sociálních sítí*. Dostupné z: <https://socialnisite.estranky.cz/clanky/historie-socialnich-siti.html>

Statista (2023). *Most popular social networks worldwide as of January 2023, ranked by number of monthly active users*. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Strach, J. (2010). *Sociální síť a jejich vliv na změny použití internetu ve škole*. Dostupné z: https://www.ped.muni.cz/z21/knihy/2010/26/26/texty/cze/strach_c.pdf

Svoboda, J. (2020). *TikTok dobývá i Česko. Čínskou sociální síť u nás používá již více než milion lidí, nejčastěji teenageři*. CzechCrunch. Dostupné z: <https://cc.cz/tiktok-dobyva-i-cesko-cinskou-socialni-sit-u-nas-pouziva-jiz-vice-nez-milion-lidi-nejcasteji-teenageri/>

Thaddeus-John, J. (2021). *What are NFTs, anyway? One just sold for \$69 million*. The New York Times. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/03/11/arts/design/what-is-an-nft.html>

Tichá, S. (2019). *Mozkový orgasmus. Je ASMR sluchové porno, anebo budoucnost léčby depresí?* Forbes. Dostupné z: <https://forbes.cz/mozkovy-orgasmus-je-asmr-sluchove-porno-anebo-budoucnost-lecby-depresi/>

TikTok (2023). Dostupné z: <https://www.tiktok.com/cs-CZ/>

Trachtová, Z. (2016). *„Nová čeština“ plná překlepů a smajlíků. Na sítích spíš mluvíme než píšeme*. iDnes.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/cestina-v-elektronicke-komunikaci.A160707_140455_domaci_zt

Vaněčková, D. (2023a). *Mega trendy na sociálních sítích v roce 2023. Síť v hrsti*. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/trendy-na-socialnich-sitich/>

Vaněčková, D. (2023b). *NFT na sociálních sítích: Inovace digitálního umění směrem do virtuální reality*. Sítě v hrsti. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/nft-na-socialnich-sitich/>

Vaníčková, V. (2019). *Sociální sítě jako učivo?* In: Metodický portál RVP. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/22084/SOCIALNI-SITE-JAKO-UCIVO.html>

Voců, O. (2011). *Když se řekne YouTube...*. Ikaros. Dostupné z: <https://ikaros.cz/kdyz-se-rekne-youtube>

Vohradský, J. (2010). *Facebook – nejoblíbenější společník současných žáků a studentů*. In: Media4u Magazine. Dostupné z: <http://www.media4u.cz/mm032010.pdf>

Witek, J. (2018). *Výhody a nevýhody dnešních sociálních sítí. V čem nám Facebook, Instagram či YouTube pomáhají a v čem naopak škodí?* Dostupné z: <https://www.lui.cz/co-se-deje/item/12812-vyhody-a-nevyhody-dnesnich-socialnich-siti-v-cem-nam-facebook-instagram-ci-youtube-pomahaji-a-v-cem-naopak-skodi>

YouTube (2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/feed/trending?bp=6gQJRkVleHBsb3Jl>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník pro žáky základních škol

Příloha č. 2: Strukturované otázky rozhovorů s učiteli ze základní školy

Příloha č. 3: Přepisy provedených rozhovorů

Dotazník – Trendy využití sociálních sítí ve školním prostředí

Milí žáci a žákyně,

Mé jméno je Peter Vavro a jsem studentem Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Tento dotazník poslouží pro výzkum v mé diplomové práci, které se týká trendů využití sociálních sítí ve školním prostředí. Všechny odpovědi jsou zcela anonymní.

Děkuji za Váš čas.

ODPOVĚĎ ZAKROUŽKUJ

1. Baví tě sociální sítě?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

2. Jsi zaregistrován na nějaké sociální síti?

- a) ano
- b) ne

3. K čemu nejčastěji používáš sociální sítě?

- a) spolupráce nad domácími úkoly
- b) vzdělávání
- c) hraní her
- d) chatování s kamarády
- e) komunikaci s učitelem
- f) sdílení a komentování různých příspěvků, videí a fotografií

g) jiné

4. Jaké sociální sítě používáš? (můžeš zakroužkovat více odpovědí)

a) Facebook

b) Instagram

c) TikTok

d) Twitter

e) Snapchat

f) YouTube

g) jiné

5. Využívají se sociální sítě ve výuce na vaší škole?

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

6. Co pro tebe používání sociálních sítí ve výuce znamená? (odpověď napiš)

7. Zvyšuje zařazení sociálních sítí do výuky tvoji motivaci k učení?

a) ano

b) ne

8. Myslíš si, že ti sociální sítě mohou být nápomocné při domácí přípravě do školy?

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

9. Používáš nějakým způsobem sociální sítě při domácí přípravě do školy?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

10. Myslíš si, že sociální sítě ovlivnily tvé vztahy s přáteli?

- a) ano – pozitivně
- b) ano – negativně
- c) neovlivnily

11. Cítíš se na sociálních sítích bezpečně?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

12. Máš dostatečné množství informací o bezpečném používání sociálních sítí?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

13. Jaké vnímáš hlavní výhody sociálních sítí? (odpověď napiš)

14. Jaké vnímáš hlavní nevýhody sociálních sítí? (odpověď napiš)

15. Cítíš se být na sociálních sítích závislý(á)?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Příloha č. 2: Strukturované otázky rozhovorů s učiteli ze základní školy

1. Jaký je Váš názor na sociální sítě?
2. Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?
3. Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?
4. Zahrnujete sociální sítě do výuky?
5. Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?
6. Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?
7. Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?
8. Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?
9. Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?
10. Domníváte se, že mohou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?
11. Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?
12. Myslíte si, že mohou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

Příloha č. 3: Přepisy provedených rozhovorů

Rozhovor s panem H. (32 let, 6 let praxe, fyzika – tělocvik)

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální sítě?

„Já se k sociálním sítím stavím kladně, v mnoha věcech mi ulehčují práci.“

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?

„Dnešní doba je k tomu jak dělaná, ale chápu, že profesně starší kolegové se k sociálním sítím moc nehlásí. Takže je to asi individuální.“

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

„Ano mám, dokonce jich je víc. Mám založený účet na Facebooku, Instagramu a používám i Twitter.“

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální sítě do výuky?

„Ano, často.“

Otázka č. 5: Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

„Kdybych odpověděl, že ano, tak bych lhal. Jak jsem již říkal, snažím se je využívat často hlavně ve fyzice, ale v takovém tělocviku jsem pro ně ještě nenašel uplatnění.“

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

„Já používám v hodinách výhradně YouTube, což je vlastně paradox, protože tam účet ještě založený nemám. Už dlouho se k tomu chystám, ale vždycky mi do toho něco přijde a já na to zapomenu (zasmál se). Na YouTube si najdu různá tematická videa k probíranému učivu fyziky a poté je žákům pustím v hodině a společně rozebíráme, co, jak a proč se to událo.“

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

„Mnohem více je pak hodina baví. Naučí se pracovat s pravdivou a falešnou informací zábavnou formou a také bezpochyby zvedají jejich motivaci.“

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

„Zajisté, sociální sítě mají i svou černou stránku.“

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

„Dávám si velký pozor na to, co zveřejňuju a osobní informace na svých sociálních sítích mám skryté.“

Otázka č. 10: Domníváte se, že mohou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

„Ano, sám Facebook používám ke komunikaci se žáky v rámci založených skupin, kam jim posílám materiály k výuce.“

Otázka č. 11: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

„Určitě ano, dokonce si myslím, že jsou na to vhodné.“

Otázka č. 12: Myslíte si, že mohou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

„To je velice dobrá otázka. Nemyslím si, že by dokázaly nahradit tradiční výuku, ale svoji roli určitě hrát budou, už vlastně hrají.“

Rozhovor s paní J. (53 let, 24 let praxe, český jazyk – výchova k občanství)

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální sítě?

„Abych se přiznala, sociálním sítím moc nerozumím. Jediné, co vím, že jsou určené pro komunikaci přes internet. Kdybych byla mladší, věděla bych asi více (zasmála se).“

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?

„Určitě ne. Pokud se pedagog rozhodne mít sociální sítě, tak ať je má. Podle mě to není prioritou. Jsem ve školství už 24 let a dokážu vyučovat i bez nich.“

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

„Nemám, ale už mě dcera několikrát říkala, že mi udělá Facebook.“

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální sítě do výuky?

„Jak jsem odpověděla v minulé otázce. Nemám žádné sociální sítě, takže je ve výuce nepoužívám.“

Otázka č. 5: Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

„Nevyužívám vůbec.“

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

„Na tuto otázku nemohu odpovědět.“

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

„Nejsem si jistá. Od mladších kolegů a kolegyň slyším, že se žáci lépe soustředí.“

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

„To vidám u své dcery nebo u dětí ve škole. Neustále zírají do svých mobilů a něco tam vypisují a kolikrát nevnímají, co se děje okolo nich.“

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

„Neznám odpověď, ale asi bych nezveřejňovala své soukromé a osobní informace.“

Otázka č. 10: Domníváte se, že mohou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

„Jelikož jediné, co vím, je, že se používají pro komunikaci, tudíž zřejmě ano. Já používám ke komunikaci jen školní email.“

Otázka č. 11: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

„Myslím si, že ano.“

Otázka č. 12: Myslíte si, že mohou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

„To se mě týkat nebude. Já si budu užívat zaslouženého důchodu (pousmála se).“

Rozhovor s panem M. (28 let, 3 roky praxe, zeměpis – výchova k občanství)

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální sítě?

„Jsem jejich zastáncem. Současnou dobu bych si nedokázal představit bez nich. Sám využívám nespočet sociálních sítí pro osobní i vzdělávací účely.“

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?

„Podle mého názoru ano, jen je potřeba najít společnou cestu, jak toho docílit.“

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

„V první otázce jsem zmínil, že jich využívám opravdu hodně, takže ano, mám. Vlastním Instagram, Facebook, Youtube, TikTok a Discord, pokud se to dá považovat za sociální síť, ale podle mě, ano.“

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální sítě do výuky?

„Když to jde, tak se o to snažím.“

Otázka č. 5: Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

„Vyučuji výchovu k občanství a zeměpis. V obou předmětech jsou mi sociální sítě dobrým pomocníkem, ale nezařazuju je do výuky každou hodinu.“

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

„Hodně často využívám TikTok. Víím, hodně lidí tuto sociální síť bere jen jako zábavní, ale já v ní našel mnoho vzdělávacích videí a nápadů do vyučování, že jsem tam sám začal natáčet videa. Můj profil je čistě profesionální a zaměřuje se na aktuální dění ve světě. Dokonce mě tam sledují moji žáci a s jejich překvapivě dobrou reakcí jsem ani nepočítal. Zrovna nedávno jsem se žáky v hodině zeměpisu používal Instagram nebo jakoby jeho pozadí. Probírali jsme státy jižní Evropy, kdy jsem jim zadal úkol do skupinek, aby každá na papír vytvořila profil jednoho státu, jako kdyby vystupoval na Instagramu. Ve výchově k občanství se mi osvědčila aktivita, kdy si ve svém volném čase záměrně natočím video s nepravdivými informacemi, které pak uložím. Při hodině video žákům pustím a oni se snaží vyluštit, jaké informace nejsou pravda. Samozřejmě s využitím mobilních telefonů a internetu.“

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

„Laicky řečeno se jedná o učení zábavnější formou. Když jim sdělím, že v příští hodině budeme využívat sociální sítě, jsou natěšení. Velký přínos vidím také v tom, že je učím na sítích správně vyhledávat.“

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

„Ano, vnímám. I mně lítají do komentářů pod videa zprávy typu, co tady dělá učitel, to je nenormální a podobně. Já jsem už psychicky odolnej, ale s dětma to může pěkně zamávat.“

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

„Nemám sebemenší problém s tím, že mě žáci na sociálních sítích sledují. Samozřejmě mám profily zabezpečené tak, že pokud mě někdo chce sledovat nebo požádat o přátelství, musím to potvrdit. Zvládám oddělovat soukromý život od toho profesního.“

Otázka č. 10: Domníváte se, že mohou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

„U této otázky musím odpovědět, že ano, protože je tak sám využívám. Na Discordu mám kanál, kde mám rozdělený žáky podle tříd, kde učím. Nahrávám tam domácí úkoly nebo zajímavé články, na které narazím na internetu. Myslím si, že žáci za tuto formu komunikace jsou velice rádi.“

Otázka č. 11: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

„Zajisté. Pokouším se o to.“

Otázka č. 12: Myslíte si, že mohou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

„Myslím si, že jejich význam bude ještě narůstat i v oblasti vzdělávání. Už teď jsou efektivním zpestřením a dobrým pomocníkem do výuky, ale nahradit celkově vzdělávání jen sociálními sítěmi mi přijde jako sci-fi.“

Rozhovor s panem V. (56 let, 21 let praxe, zeměpis – fyzika)

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální sítě?

„Nemám na ně pozitivní názor. Podle mě nic nenahradí osobní kontakt a přijde mi, že sociální sítě ho narušují.“

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?

„Rozhodně ne. Nikde se nepíše, že pedagog musí mít sociální sítě.“

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

„Mám jen Linkedln. To je vlastně jen profesní síť, kde čerpám nápady od ostatních kolegů.“

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální sítě do výuky?

„Nezahrnuju.“

Otázka č. 5: Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

„Nevyužívám a ani bych nechtěl.“

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

„Už jsem odpověděl. Nepoužívám je.“

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

„Neshledávám v tom žádné výhody pro žáky.“

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

„Vidím v nich jen negativa. Učím už opravdu dlouho a dřív žáci dokázali udržet větší pozornost při výkladu, než je tomu v této technologické době nebo jak se jí říká a obávám se, co ještě může přijít.“

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

„Jelikož mám jen profesní síť Linkedln, tak nemám potřebu si chránit soukromí.“

Otázka č. 10: Domníváte se, že můžou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

„Za mě je to neprofesionální počin. Komunikovat jen osobně nebo přes školní email.“

Otázka č. 11: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

„To je možná jediná věc, k čemu jsou dobré.“

Otázka č. 12: Myslíte si, že můžou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

„Doufám, že se to nestane. V opačném případě bych zvažoval odchod ze školství.“

Rozhovor s paní S. (29 let, 4 roky praxe, dějepis – anglický jazyk)

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální sítě?

„Já mám sociální sítě ráda. Co jsem se je naučila používat, tak se staly součástí mého života.“

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociálních sítích?

„Četla jsem hodně článků na internetu, kde píšou, že ano, ale já si to nemyslím. Je přeci na každém z nás, jestli si založíme profil na sociálních sítích nebo ne. A nutit učitele staršího věku do technologií, natož do sociálních sítí, je blbost.“

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

„Profily na sociálních sítích mám. Facebook, Pinterest a Instagram.“

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální sítě do výuky?

„V menší míře ano.“

Otázka č. 5: Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

„Moje aprobace je k tomu jak předurčená, ale využívám je jen v angličtině a určitě ne v každé hodině. To by bylo pro mě nepřijatelné.“

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

„Pro různé aktivity v angličtině používám Instagram. Existují účty, které se primárně věnují jen angličtině a je možnost je používat při výuce. Osvědčila se mi aktivita, kdy jsem takový profil zobrazila, který se týkal cestování. Rozhodila sem žáky do skupin a každou jsem nechala vybrat destinaci, kterou chtěli. Za pomoci slovníků potom překládali hashtagy, které byly pod fotkou vyfoceného místa. Výborná aktivita, která děti zaujme.“

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

„Největším přínosem (přemýšlí), asi, že se naučí kriticky přemýšlet.“

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

„Ano a už jsem měla tu nemilou povinnost řešit incident týkající se kyberšikany.“

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

„Ve výuce používám jen Instagram, kvůli tomu jsem si založila profesionální účet, kde mě mohou sledovat žáci. Jinak mám své profily soukromé.“

Otázka č. 10: Domníváte se, že mohou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

„Nástrojem pro komunikaci ano, ale jestli vhodným, to nedokážu posoudit. Já je tak nepoužívám.“

Otázka č. 11: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

„Bezpochyby.“

Otázka č. 12: Myslíte si, že mohou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

„Možné to je, ale nemyslím si, že by nahradily výuku nebo vzdělání jako takové. Spíše budou jen doplňkem.“

Rozhovor s paní K. (27 let, 1 rok praxe, matematika – informatika)

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na sociální sítě?

„Můj názor je takový, že jsou součástí dnešní doby a ovlivňují každého jednoho z nás. Je na každém, jaký postoj k nim zaujme. V době covidu to byla jedna z mála věcí, co mě opravdu bavila. Dneska se v nich snažím hledat inspiraci od tvůrců, která mi pomůže ve vzdělávání ostatních.“

Otázka č. 2: Měl by podle Vás mít každý pedagog profil na sociální sítích?

„Zapeklitá otázka. Podle mě jo, ale je to jen můj osobní názor.“

Otázka č. 3: Máte založený profil na nějaké sociální síti? Pokud ano, tak na jaké?

„Mám TikTok, Instagram a Facebook.“

Otázka č. 4: Zahrnujete sociální sítě do výuky?

„Ano.“

Otázka č. 5: Využíváte sociální sítě v každé vyučovací hodině a v každém předmětu?

„To určitě ne. Podle mě to ani nejde, aby se v každé hodině používaly. Výhradně je používám a učím o nich v informatice.“

Otázka č. 6: Kterou/které konkrétní sociální sítě používáte ve svých výukových aktivitách, popřípadě za jakým účelem?

„Jak jsem řekla, v informatice učím děti o těch, které teďka nejvíc letí a jak se na nich bezpečně pohybovat. K aktivitám s dětma aktivně používáme TikTok, kde je pomocí něho učím, jak pracovat s fakenews.“

Otázka č. 7: Jaký/jaké jsou největší přínosy využívání sociálních sítí ve výuce pro žáky?

„Že je ta výuka baví, více se hlásí, komunikují se mnou. Těší se na hodinu. Vidí, že se dá učit i jinak než jen klasickou formou. A hlavně se odbourávají mýty o tom, že učitel nemůže mít sociální sítě.“

Otázka č. 8: Vnímáte i různé negativní účinky sociálních sítí?

„Určitě, ty nejdou opomenout, ale furt si myslím, že těch pozitiv je víc.“

Otázka č. 9: Jakým způsobem se snažíte udržovat své soukromí při využívání sociálních sítí?

„Je potřeba umět oddělovat osobní a profesní život. To se mi jako začátečníci někdy nedaří. Byla jsem kolegou upozorněna, že bych si měla založit ještě druhý účet na sociálních sítí. Tak jsem tak učinila. Tam už nedávám věci ze svého osobního života ani osobní informace a používám ho ke komunikaci se žáky.“

Otázka č. 11: Domníváte se, že mohou být sociální sítě vhodným nástrojem pro komunikaci mezi učitelem a žákem?

„Ano a někdy je tak i používám.“

Otázka č. 12: Dá se podle Vás pomocí sociálních sítí rozvíjet mediální gramotnost a kritické myšlení u žáků?

„to je snad jasné, že jo“

Otázka č. 13: Myslíte si, že mohou být sociální sítě budoucností vzdělávání?

„Myslím si, že do dvou let budou“.